

Nr 39

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation; given Stockholm den 11 mars 1966.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed till riksdagen överlämna redogörelse för Nordiska rådets fjortonde session i Köpenhamn den 28 januari—den 2 februari 1966.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärendena hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 11 mars 1966.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om *redogörelse till riksdagen för Nordiska rådets fjortonde session* och anför.

Nordiska rådets fjortonde session ägde rum i Köpenhamn den 28 januari—den 2 februari 1966. Vid denna session antog rådet 31 rekommendationer, riktade till regeringarna i Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge.

Nordiska rådets svenska delegation har med skrivelse den 24 februari 1966 lämnat Kungl. Maj:t en redogörelse för rådets fjortonde session. Skrivelsen och redogörelsen torde såsom *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t delger riksdagen den avgivna redogörelsen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Göte Magnusson

Bilaga

Till K O N U N G E N

Härmed får Nordiska rådets svenska delegation överlämna bifogade redogörelse för rådets fjortonde session i Köpenhamn den 28 januari—2 februari 1966 jämte en bilaga.

Stockholm den 24 februari 1966

Underdånigst

För Nordiska rådets svenska delegation

BERTIL OHLIN

Gustaf Petrén

Redogörelse
från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets fjortonde session
i Köpenhamn den 28 januari—2 februari 1966

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Tage Erlander,
ministern för utrikes ärendena Torsten Nilsson,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Gunnar Lange,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Herman Kling,
statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet Ragnar Edenman,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Rune Johansson,
statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Eric Holmqvist,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Olof Palme

och följande *valda medlemmar*:

riksrådsfullmäktig Birger Andersson,
andre vice talman Leif Cassel,
f. d. ombudsman Sigrid Ekendahl,
typograf Lars Larsson,
lantbrukare Einar Gustafsson,
advokat Ingrid Gärde Widemar,
bankofullmäktig Yngve Holmberg,
kriminalkommissarie Ragnar Lassinantti
redaktör Birger Lundström,
professor emeritus Bertil Ohlin,
skyddskonsulent Georg Pettersson,
rektor Dagmar Ranmark,
journalist Ingrid Segerstedt Wiberg,
f. d. statsrådet Gösta Skoglund,
lantbrukare Sven Sundin,
talman Fridolf Thapper.

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen:
chefredaktör Folke Björkman,
chefredaktör Allan Hernelius.

Delegationen biträdades av sin sekreterare hovrättsrådet Gustaf Petrén, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president vid sessionen valdes förre partisekreterare Harald Nielsen, Danmark, samt till vice presidenter generaldirektör Karl-August Fagerholm, Finland, chefredaktör Sigurður Bjarnason, Island, redaktör Trygve Bratteli, Norge och andre vice talman Leif Cassel, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott, juridiska utskottet (13 medlemmar), kulturutskottet (13 medlemmar), socialpolitiska utskottet (13 medlemmar), trafikutskottet (13 medlemmar) och ekonomiska utskottet (17 medlemmar).

De svenska valda medlemmarna fördelades på utskotten på följande sätt:

<i>Juridiska utskottet:</i>	fru Gärde Widemar, herrar Lassinantti, Georg Pettersson,
<i>Kulturutskottet:</i>	fröken Ranmark, herr Thapper, fru Segerstedt Wiberg,
<i>Socialpolitiska utskottet:</i>	herr Birger Andersson (vice förman), fru Ekendahl, herr Gustafsson i Kårby,
<i>Trafikutskottet:</i>	herrar Cassel, Lundström Skoglund,
<i>Ekonomiska utskottet:</i>	herrar Holmberg, Lars Larsson (ersättare för herr Geijer, förman), Ohlin, Sundin.

Regeringsrepresentanterna erhöll en generell inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog i juridiska utskottet statsrådet Kling, i kulturutskottet statsrådet Edenman, i trafikutskottet statsrådet Palme och i ekonomiska utskottet statsminister Erlander, statsrådet Lange och statsrådet Holmqvist.

II. Behandlade saker

I Nordiska rådet anhängiga saker (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) uppdelas i fyra olika grupper: av medlemmar väckta förslag (s. k. A-saker), regeringsförslag (s. k. B-saker), berättelser (s. k. C-saker) och meddelanden från regeringarna jämlikt 11 § stadgan för Nordiska rådet rörande åtgärder i anledning av de av rådet tidigare beslutade rekommendationerna (s. k. D-saker). Efter föregående session kvarstod 29 i rådet anhängiga A-saker. Under tiden intill fjortonde sessionen hade väckts ytterligare 43 nya medlemsförslag, därav 9 tilläggsförslag. Därjämte hade 1 nytt regeringsförslag tillkommit. Sammanlagt 14

berättelser överlämnades av regeringarna i anledning av fjortonde sessionen till rådet, däribland sådana avgivna av Nordiska kulturkommissionen, Nordiska socialpolitiska kommittén, Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, Nordiska arbetsmarknadsutskottet, Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor, Nordiska hälsovårdshögskolan, Nordiska kontaktorganet för jordbruksspörsmål och Nordiska kontaktorganet för fiskerispörsmål. Regeringarnas meddelanden rörande åtgärder i anledning av tidigare rekommendationer hade givit upphov till 119 D-saker. Vid tidpunkten för sessionen var sålunda i rådet anhängiga 72 A-saker, 1 B-sak, 14 C-saker och 119 D-saker.

I samband med rådets vid tolfte sessionen fattade beslut om ändrade arbetsformer beslöt rådet uppdraga åt presidiet att hänvisa väckta saker till utskott. Denna befogenhet har av presidiet delegerats till sekretariatet, som fördelat inkomna saker på utskotten. Förberedelserna av sakerna har där efter omhändertagits av vederbörande utskott, vilka avgivit betänkanden med förslag till rådet i de hos dem anhängiga sakerna efter hand som dessa färdigbehandlats av utskotten. Härjämte hade utskotten för presidiet föreslagit vilka saker som borde uppföras på saklistan för sessionen, varefter presidiet — efter att ha inhämtat regeringarnas mening — uppgjort ett slutgiltigt förslag till saklista för sessionen. Jämlikt § 9 arbetsordningen för rådet fastställde rådet vid sitt första möte under sessionen saklistan, varvid rådet följde presidiets förslag oförändrat.

En stor del av de i rådet anhängiga sakerna uppfördes icke å saklistan för sessionen. Denna kom att omfatta 49 A-saker (av vilka 20 anhängiggjorts redan före trettonde sessionen), 1 B-sak, 8 C-saker och 50 D-saker. Rådet bemyndigade utskotten att lägga till handlingarna de meddelanden och berättelser, som avgivits till sessionen men icke upptagits å saklistan.

Beträffande 27 av A-sakerna, 1 B-sak och 12 av D-sakerna förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde företagas till omedelbar behandling i rådets plenum med undantag av 3 saker, vilka på förslag av arbetsutskotten återförvisades vid sessionen till respektive utskott för förnyad behandling, nämligen det nämnda regeringsförslaget och 2 av medlemsförslagen. I dessa tre liksom i de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men å saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen.

Vid ett möte mellan de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium i Reykjavík den 17 februari 1965 hade beslutats, att en rapport om under tiden sedan föregående rådssession gjorda framsteg i det nordiska samarbetet skulle sammanställas. Rapporten hade ombesörjts av rådets presidium på grundval av material, som regeringarna tillhandahållit. Vidare hade enligt 22 § arbetsordningen för rådet presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. De båda rapporterna utgjorde underlag för en allmän de-

batt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporterna till handlingarna. Tillika förelåg en rapport från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt, vilken lades till handlingarna efter behandling i kulturutskottet.

Vid sessionen antogs 31 rekommendationer till regeringarna; en förteckning över dessa har fogats till denna redogörelse (se Bilaga). Då i det följande annat icke angivits, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt. Likaså har, då annat icke angives, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

Behandlingen av sammanlagt 31 av valda medlemmar väckta förslag samt 1 regeringsförslag fortsätter i utskotten.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. Europarådsdomstolens för de mänskliga rättigheterna behörighet m. m.

Juridiska utskottet hade bl. a. att behandla ett spörsmål, som stått på rådets dagordning ända sedan 1960, nämligen frågan om erkännande av Europarådsdomstolens för de mänskliga rättigheterna behörighet. När förslaget 1960 väcktes hade Danmark och Island erkänt denna domstols kompetens. Medlemsförslaget, väckt av bl. a. herr Rylander, med krav om erkännande riktade sig därför enbart till Norge och Sverige. Norges erkännande kom under 1964 och vid sessionen upplystes, att även svenska regeringen numera beslutat framlägga proposition om Sveriges erkännande av domstolens behörighet. På juridiska utskottets förslag beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Utskottet hade vidare att behandla ett till sessionen av fru Gärde Widemar väckt ändringsförslag om Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna. Förslaget syftade till en aktivering av de nordiska ländernas medverkan vid spridandet och levandegörandet av de grundsatser, som innefattas i konventionen. Utskottet konstaterade, att all lagstiftning i Danmark, Norge och Sverige uppfyller konventionens krav. På utskottets förslag beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av ändringsförslaget.

2. Det nordiska samarbetets metodik

Relativt stor uppmärksamhet ägnades frågan om det nordiska samarbetets metodik. Under flera år har på rådets initiativ utredningar utförts avseende lämplig uppbyggnad av nordiska gemensamma institutioner i Norden (Nordisk Udredningsserie 1960: 2 och 1964: 8), av vilka det senaste betänkandet närmast gäller personalen vid sådana institutioner. I ett av fru Gärde Widemar väckt tilläggförslag hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att vid planering av gemensamma institutioner i möjligaste mån följa de förslag, som framlagts i senast angivna betänkande (Nordisk Udredningsserie 1964: 8).

Juridiska utskottet konstaterade, att de synpunkter som framförts i de ovannämnda belänkandena är av värde vid upprättandet av nya gemensamma institutioner men att de naturligtvis också kan giva anledning till revision av statuterna för redan upprättade dylika institutioner. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 15), vari regeringarna uppmanades att vid planläggningen av gemensamma institutioner i största möjliga utsträckning följa de förslag, som framlagts i de båda ovannämnda betänkandena.

Utskottet hade vidare att behandla ett av fru Gärde Widemar och herr Kellgren väckt medlemsförslag om nordiska observatörer i nationella utredningar. I detta förslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att framgent låta nordiska representanter ingå i nationella utredningsorgan av större vikt.

Enligt utskottet vore det opraktiskt att uppställa en ovillkorlig regel av föreslaget innehåll. Utskottet förutsatte emellertid, att rådets presidium skulle rikta ländernas uppmärksamhet på värdet av att observatörer från nordiska grannländer, där så är önskvärt, medverkar i nationellt utredningsarbete av central betydelse. På utskottets förslag beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget och att betrakta den tidigare rekommendationen nr 31/1962 angående administration av gemensamma institutioner såsom för dess del slutbehandlad.

3. Nordisk språkkonvention

Vittgående syftning hade ett av fyra presidiemedlemmar, däribland herr Ohlin, väckt medlemsförslag om ingående av en nordisk språkkonvention. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att utarbeta förslag till en nordisk konvention om rätt för nordbo att utan särskild kostnad använda det av de nordiska ländernas språk, han räknar som sitt, i handlingar ingivna till domstol eller annan statlig myndighet i Norden i de fall, då han har svårighet att bruka myndighetens eget eller egna språk. Förslaget har framför allt praktisk betydelse för den talrika finskspråkiga befolkningen i Sverige.

Utskottet konstaterade, att förslaget mött förståelse av remissinstanserna, men fann det lämpligt, att man först undersökte de praktiska och ekonomiska problemen förbundna med en dylik konvention, omfattande språken i alla de nordiska länderna, även färöiskan och grönländskan. Samtidigt borde övervägas, om en dylik konvention kunde utvidgas till att omfatta hänvändelser till kommunala myndigheter.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 29), vari regeringarna uppmanas att genom en undersökning av de praktiska och ekonomiska problemen utreda förutsättningarna för en konvention avseende alla nordiska språk, enligt vilken varje nordisk medborgare har rätt att utan särskild kostnad för sig själv bruka det nordiska språk, han räk-

nar som sitt, i sina kontakter med domstol eller annan offentlig myndighet i Norden, allt förutsatt att han har svårigheter att bruka myndighetens eget språk.

4. Utlänningslagstiftningen

Till sessionen hade bl. a. herr Edström och fru Gärde Widemar väckt ett medlemsförslag om förenhetligad utlänningslagstiftning. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att utreda förutsättningarna för en enhetlig nordisk utlänningslagstiftning och en samstämmig nordisk utlänningspolitik.

Juridiska utskottet fann för sin del, att man nu borde utreda förutsättningarna för en enhetlig nordisk utlänningslagstiftning. Som en del i denna utredning borde undersökas möjligheterna att vinna ytterligare enhetlighet i fråga om reglerna för utlännings rättsskydd. För att ernå större samstämmighet beträffande den på lagstiftningen grundade utlänningspolitiken, borde utredningen också avse sådana frågor som visum, uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Självfallet måste därvid de skilda ländernas speciella problem vinna beaktande. På utskottets förslag beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 22), vari regeringarna uppmanades att utreda förutsättningarna för en enhetlig nordisk utlänningslagstiftning och en samstämmig nordisk utlänningspolitik.

5. Skadeståndsrätt

Utskottet hade här att taga ställning till två olika medlemsförslag. I det ena, som väckts till rådets tolfte session av bl. a. fru Gärde Widemar, hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att gemensamt införa likartade bestämmelser i de nordiska länderna om barns skadeståndsansvar baserat på ett system med obligatorisk ansvarsförsäkring. I det andra förslaget, som också väckts av bl. a. fru Gärde Widemar, hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att — innan samarbetet på skadeståndsrättens område fortsättes — för rådet lägga fram en allmän plan för detta samarbete angivande efter vilka huvudprinciper en kodifiering av skadeståndsrätten bör läggas upp.

Utmärkande för båda förslagen var att förslagsställarna var ovilliga att godtaga culpa-principen som normerande för stora delar av skadeståndsrätten. När det gäller barns skadeståndsansvar, var förslagsställarna inne på tanken på ett strikt ansvar för av barn vållade skador, kompletterat med obligatorisk försäkring. Även beträffande andra områden inom skadeståndsrätten ställde sig förslagsställarna skeptiska till möjligheten att inom ramen för culpa-principen på en gång tillgodose den skadelidandes behov av ersättning och sociala rättfärdighetskrav vad avser skadevållarens ekonomiska ställning. Förslagen hade mottagits välvilligt på åtskilliga håll men också mött mycket starkt motstånd i andra kretsar.

Juridiska utskottet konstaterade, att på det nordiska skadeståndsrättsliga arbetsprogrammet för närvarande står spörsmålet att utreda bl. a. reglerna för skadeståndets beräkning i vissa situationer. Utskottet begränsade sig därför till att föreslå en rekommendation till regeringarna om att företaga en rättssociologisk undersökning av försäkringens verkningar inom skadeståndsrätten. Rådet antog enhälligt en dylik rekommendation (nr 5).

6. Äktenskapslagstiftning

Underlaget för utskottets behandling av denna fråga var dels regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 12/1955 angående revision av den nordiska äktenskapslagstiftningen, dels ett av bl. a. fru Gärde Widemar till sessionen väckt tilläggsförslag om likartad nordisk äktenskapslagstiftning. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att på grundval av avgivna betänkanden söka åstadkomma ytterligare enhetlighet i den nordiska lagstiftningen om äktenskaps ingående och upplösning och att härvid särskilt eftersträva överensstämmelse mellan skilsmässobestämmelserna, så att den nuvarande enhetligheten på detta område ej går förlorad.

Vad gäller tilläggsförslaget anmälde utskottet allenast för rådet att arbetet med förslaget fortsätter inom utskottet. På utskottets förslag beslöt rådet att betrakta den äldre rekommendationen nr 12/1955 såsom slutbehandlad.

7. Alkoholmissbruk i luftfart

I denna fråga förelåg dels regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 8/1962 angående likartade bestämmelser mot alkoholmissbruk i luftfartslagstiftningen, dels ett till sessionen av bl. a. herr Lars Larsson väckt tilläggsförslag om förenhetligad lagstiftning rörande alkoholmissbruk i luftfart. I tilläggsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att snarast möjligt låta förenhetliga reglerna om nykterhet i lufttrafik.

Utskottet utgick ifrån att — i överensstämmelse med tidigare avgivna regeringsmeddelanden — samnordiska överläggningar mellan trafikministrarna skulle komma till stånd i frågan och att man därvid ånyo sökte uppnå enhetliga nordiska lagbestämmelser. Mot denna bakgrund ansåg utskottet, att det inte förelåg tillräckliga skäl för att antaga en ny rekommendation i frågan. På utskottets förslag beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget.

8. Djurskydds- och jaktlagstiftning

Till utskottets behandling förelåg dels regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 1/1958 angående samordnade fridlysnings- och jakttider för vissa djurarter, dels meddelanden om rekommendation nr 7/1963

angående ändrade principer för djurskydds- och jaktlagstiftningen, dels ock ett till sessionen av herr Lassinantti väckt tilläggsförslag rörande enhetliga jakttider. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att utarbeta en redogörelse för i vilka avseenden bestående olikheter i jakt- och fridlysningstider i Norden innebär olägenhet för den politik som de olika länderna vill föra beträffande det vilda. Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 1/1958 framgick, att det på expertplanet rådde enighet om att föreslå upprättandet av ett nordiskt kollegium för viltforskning. På utskottets anmodan hade vidare det svenska jordbruksdepartementet utarbetat en översikt över vissa jakttider i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Behandlingen av tilläggsförslaget fortsätter i utskottet.

9. Skattefrågor

Bl. a. herr Edström hade väckt ett medlemsförslag om beskattning av nordiska stipendier, vari det hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att låta utforma enhetliga regler vad gäller beskattning av forskningsstipendier vid nordiska institutioner eller andra forskningsinstitutioner med nordisk inriktning.

Utskottet konstaterade, att bedömningen av nordiska forskningsstipendieters skattemässiga ställning är beroende av tolkningen av bestämmelser, som inte är enhetliga i de nordiska länderna, men att man i praxis nått fram till skattefrihet för dylika stipendier. Det syntes utskottet rimligt att framgent olika tolkningar omöjliggöres genom att skattebestämmelserna i de nordiska länderna förenhetligas på denna punkt. På utskottets förslag beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 13) till regeringarna att utforma enhetliga regler för beskattning av forskningsstipendier vid nordiska institutioner eller andra forskningsinstitutioner på nordisk basis.

Till utskottet hade även hänvisats regeringsmeddelandena om rekommendation nr 10/1964 angående multilaterala dubbelbeskattningsavtal. Av meddelandena framgick, att frågan för närvarande vilar i avvaktan på resultatet av pågående överläggningar om ett multilateralt dubbelbeskattningsavtal mellan EFTA-länderna. Under detta arbete, som påbörjats 1964 och i vart fall kommer att pågå under hela 1966, upprätthåller de nordiska länderna kontakt med varandra och söker att intaga en gemensam nordisk ståndpunkt till de tekniska skattefrågorna. På utskottets förslag beslöt rådet att betrakta rekommendationen såsom för sin del slutbehandlad.

10. Institut för komparativ rätt

Redan 1964 hade bl. a. fru Gärde Widemar väckt ett medlemsförslag om upprättandet av ett nordiskt institut för komparativ rätt. I förslaget hemställdes, att regeringarna i de nordiska länderna måtte rekommenderas att

vidtagna nödiga åtgärder för att upprätta ett sådant institut. I förslaget framhölls bl. a., att inom Norden större institutioner för komparativ rättsforskning saknas. I Tyskland finns exempelvis de s. k. Max Planck-instituten med stora personella och ekonomiska resurser för både privaträtt och offentlig rätt samt för rättshistoria. I England och Amerika finns också ett flertal stora institutioner, vilka sysslar med komparativa rättsstudier.

Juridiska utskottet konstaterade, att en utredning i ämnet borde företagas och att därvid de experter, som blivit utsedda att inträda i Europarådets motsvarande expertgrupp på området, samtidigt gemensamt kunde överväga den nordiska frågan. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 4), vari regeringarna rekommenderades att undersöka det ändamålsenliga och möjliga i att inrätta ett nordiskt institut för komparativ rätt.

11. Övriga saker

Utskottet anmälde för rådet att dess behandling av ett av bl. a. herr Ohlin väckt medlemsförslag om enhetlig nordisk lagstiftning om rätt till berikande i radio och TV fortsätter bl. a. i avbidan på en inom de nordiska radioföretagen föranstaltad undersökning i ämnet. Likaså fortsätter utskottet arbetet beträffande det danska regeringsförslaget om godtrosvärv av lösöre.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 23/1965 angående främjande av Nordiska straffrättskommitténs arbete framgick, att kommittén nu erhållit förstärkning av sitt sekretariat i enlighet med innehållet i rekommendationen. På utskottets förslag beslöt därför rådet att för sin del betrakta denna såsom slutbehandlad.

Utskottet hade vidare att behandla regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 15/1963 angående undersökning av boxningssportens skadeverkningar. Av regeringarnas meddelanden och muntligen inhämtade upplysningar framgick, att de för frågans behandling tillkallade sakkunniga avhållit ett möte i maj månad 1965 men att de saknat överblick över de vetenskapliga rönen om boxningens medicinska skadeverkningar och över de för minskning av riskerna vid boxning i de olika länderna beslutade åtgärderna. Ett nytt möte skulle hållas i februari 1966. Utskottet hade vidare erfärit, att de sakkunniga antagligen inom ett år skulle kunna avgiva en preliminär redogörelse, som kunde läggas till grund för rådets vidare behandling av saken. Rådet beslöt därför avvakta nya meddelanden i saken.

Av meddelanden angående rekommendation nr 36/1965 framgick, att regeringarna utarbetat likalydande förslag till ny patentlag och att förslagen väntades föreläggas parlamenten under 1966. Norska regeringen hade emellertid därutöver meddelat att frågan om genomförande av en ordning med nordiska patentansökningar borde göras till föremål för ytterligare över-

väganden. Enär man först hade att beakta behovet av en gemensam nordisk klagoinstans för patentmål borde ikraftträdandet av tredje kapitlet i lagförslaget anstå tills vidare. Utskottet pekade på att det skulle vara mycket önskvärt att berörda parlamentsutskott i de fyra länderna förhandlar inbördes om lagarnas utformande så att den nuvarande överensställelsen mellan lagutkasten bevaras.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. Nordiska kulturfonden

Underlaget för kulturutskottets behandling av kulturfondsfrågan var dels regeringarnas meddelanden om rådets rekommendation nr 28/1965 angående nordisk kulturfond, dels ett i anledning av meddelandena av bl. a. fröken Ranmark, fru Segerstedt Wiberg och talman Thapper väckt tilläggsförslag om nordisk kulturfond. Av meddelandena framgick, att den nordiska kulturfonden inrättats och inlett sin verksamhet den 1 januari 1966 samt att de nordiska ländernas undervisnings- och kulturministrar överenskommit, att fonden under sitt första verksamhetsår skall förfoga över ett sammanlagt anslag av 600 000 d. kr. Vidare framgick, att dessa medel beviljats i samtliga länder samt att undervisnings- och kulturministrarna i samråd med rådets kulturutskott utarbetat en interimistisk förvaltningsordning för fonden att tillämpas intill dess den slutliga förvaltningsordningen utarbetats. I tilläggsförslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas dels att snarast möjligt och senast den 1 januari 1967 höja den nordiska kulturfondens medel till sammanlagt 3 milj. d. kr. dels att i skyndsam ordning och i samråd med Nordiska rådet utarbeta en permanent förvaltningsordning för fonden.

Utskottet framhöll, att det belopp som anvisats för fonden under dess första verksamhetsår endast utgör en femtedel av det i rekommendation nr 28/1965 förutsatta beloppet. Utskottet anslöt sig helt till de i tilläggsförslaget framförda synpunkterna och ansåg, att fondens medel med det snaraste och senast den 1 januari 1967 borde höjas till det ursprungliga förutsatta beloppet av 3 milj. d. kr. Efter att ha tagit del av den genom presidiets försorg införskaffade sakkunnigutredningen om parlamentariska representanters möjligheter att taga del i kulturfondens förvaltning, fann utskottet, att det borde vara möjligt för parlamentariska representanter att delta i fondens förvaltning, såvida ifrågavarande representanter utses av rådet. Utskottet förutsatte, att frågan utreddes i samband med den förestående utredningen om den permanenta förvaltningsordningen för fonden.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 28), vari regeringarna uppmanades dels att snarast möjligt och senast den 1 januari

1967 höja den nordiska kulturfondens medel till sammanlagt 3 milj. d. kr., dels att i skyndsam ordning och i samråd med Nordiska rådet utarbeta en permanent förvaltningsordning för fonden. På utskottets förslag beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendationen nr 28/1965 såsom slutbehandlad.

2. Samarbete beträffande högre utbildning och forskning

Till rådets elfte session hade bl. a. herrar Braconier och Osvald väckt ett medlemsförslag om nordisk tentamensgiltighet. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera dels regeringen i Danmark att vidtaga åtgärder för utfärdande av tillämpningsföreskrifter för genomförande av en nordisk tentamensgiltighet motsvarande dem som redan gäller i Finland, Norge och Sverige, dels samtliga regeringar att snarast vidtaga åtgärder i syfte att sprida kännedom bland studenterna i Norden om de möjligheter att förlägga studierna till annat nordiskt land än hemlandet som den nordiska tentamensgiltigheten öppnar. Behandlingen av saken hade tidigare ställts i bero i avvaktan på införandet av det vid det nordiska undervisnings- och kulturministermötet i januari 1964 beslutade generella förenklade tentamensgiltighetssystemet. Sedan bestämmelser i enlighet med detta införts eller väntades bli införda inom den närmaste framtiden, hade utskottet återupptagit saken till behandling.

Kulturutskottet hälsade med tillfredsställelse, att formella bestämmelser om den nordiska tentamensgiltigheten införts i Danmark, Finland och Norge och synbarligen snart skulle införas i Sverige. Utskottet konstaterade, att en etapp på vägen mot ett i studiehänseende enhetligt Norden därmed uppnåtts. Utskottet underströk emellertid kraftigt, att de nu uppnådda resultaten endast angav riktningen och ett framkomligt tillväggångssätt för det fortsatta arbetet med saken. Utskottet nämnde särskilt att allmän nordisk tentamensgiltighet hittills införts endast i fråga om de filosofiska fakulteterna och i ett par länder utsträckts att gälla även de statsvetenskapliga. Enligt utskottets mening borde förutsättningar finnas att åstadkomma en nordisk tentamensgiltighet även på andra områden, t. ex. det samhällsvetenskapliga. Utskottet underströk vidare behovet av fortsatt information samt framhöll angelägenheten av att de olika hinder av ekonomisk och studentsocial art, som för den enskilde studenten försvårar en vistelse i annat land, elimineras eller i varje fall minskas.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 1), i vilken regeringarna uppmanas dels att utreda förutsättningarna för att utvidga den nordiska tentamensgiltigheten att gälla övriga härför lämpade studieområden, dels att verka för att genom ett väl utbyggt stipendiesystem och nödiga åtgärder på det studentsociala området underlätta de studerandes möjligheter att utnyttja de fördelar, den nordiska tentamensgiltigheten

erbjuder, dels att vidtaga åtgärder i syfte att sprida kännedom bland studenter i Norden om de möjligheter att förlägga studierna till annat nordiskt land än hemlandet, som den nordiska tentamensgiltigheten öppnar.

Kulturutskottet hade vidare att behandla ett till tolfte sessionen av herr Osvald väckt förslag om samarbete i fråga om forskning och utbildning på vattenvårdens område. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att ställa nödiga medel till förfogande för inrättandet av ett nordiskt institut för vattenvårdsforskning vid limnologiska institutionen i Uppsala. I förslaget framhölls bl. a. att, då den nämnda institutionens utrymme på grund av personalbrist ej fullt kunde utnyttjas för nationell forskning, det var naturligt, att möjligheterna att utnyttja den för samnordisk forskning på ifrågavarande område undersöktes.

Utskottet framhöll att, även om vattenvårdens organisation och vattenvårdsforskningen i de olika länderna bör vila på det enskilda landets speciella förutsättningar, förhållandena i de nordiska länderna dock är så besläktade att en nordisk samordning är väl motiverad. Utskottet poängterade, att någon gemensamt organiserad permanent forsknings- och utbildningsverksamhet omspannande hela det aktuella fältet hittills inte förekommit. Då emellertid utskottet erfarit, att de för vattenvården i de nordiska länderna ansvariga organen inom sin egen krets nyligen skapat en samarbetsform, ansåg utskottet att det inte fanns anledning att tillskapa ett nytt samarbetsorgan på området.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 2), i vilken regeringarna uppmanas att skyndsamt åstadkomma ett effektivt samarbete mellan de nordiska länderna på vattenvårdens och vattenvårdsforskningens område.

Före rådets trettonde session hade herrar Braconier och Gillström väckt ett förslag om inrättande av ett nordiskt institut för elementarpartikelfysik. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att tillsätta en arbetsgrupp för att i detalj genomgå föreliggande planer för ett gemensamt nordiskt institut för elementarpartikelfysik och förbereda ett avgörande av frågan. I förslaget hänvisades till ett betänkande som en nordisk fysikerkommitté avgivit (NU 1964: 3). Enligt detta borde ett gemensamt nordiskt institut för forskning och undervisning inom elementarpartikelfysiken inrättas och förläggas till någon av de nordiska universitetsstäderna. Institutet skulle utrustas med en högenergiaccelerator. En avancerad hjälputrustning innefattande detektor- och databehandlingssystem skulle även uppbyggas vid institutet. Samtidigt borde enligt förslaget verksamheten inom elementarpartikelfysiken kraftigt utvidgas vid de nordiska ländernas universitet och högskolor. En nordisk arbetsgrupp av acceleratorexperters skulle tillsättas för att i detalj förbereda projektet.

Kulturutskottet ansåg det angeläget, att en sammordisk sakkunniggrupp snarast tillsattes med uppgift att utreda, på vilket sätt den ifrågavarande forskningen i de nordiska länderna effektivast kunde upprustas och behovet av en ökad utbildning av nordiska forskare på området tillgodoses. Utredningen borde, enligt utskottets mening, bedrivas i förutsättningslös anda i syfte att finna den lösning, som ur såväl vetenskaplig som ekonomisk synpunkt vore den fördelaktigaste. Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att verkställa en utredning angående formerna för och omfattningen av ett nordiskt samarbete på elementarpartikelfysikens område. Rådet antog en dylik rekommendation (nr 3).

Vid sessionen förelåg ett av bl. a. fru Segerstedt Wiberg väckt tilläggsförslag om samarbete i fråga om freds- och konfliktforskning. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att etablera ett samarbete beträffande forskning i internationell politik i enlighet med de förslag, som framlagts i betänkandet *Forskning af international politik* (NU 1965: 4). I betänkandet föreslås, att ett vidgat nordiskt samarbete på området skall etableras i fyra etapper. Under etapp I skall upprättas en permanent nordisk samarbetskommitté för internationell politik inklusive konflikt- och fredsforskning med uppdrag att koordinera samarbetet mellan de olika ländernas nationella institutioner. Under etapp II skall inrättas stipendier för utbyte av forskare. Under etapp III skall samarbetskommittén ombildas till ett forskningsråd med uppgift att bl. a. fördela medel till gemensamma forskningsuppgifter. Under den sista etappen IV skall samarbetet utbyggas inom ramen för ett permanent nordiskt institut. Utskottet hade vidare att behandla regeringarnas meddelanden om rådets rekommendation nr 15/1962 angående nordiskt institut för konfliktforskning. Av meddelandena framgick, att den nämnda expertkommitténs betänkande av de nordiska undervisnings- och kulturministrarna funnits realistiskt och värdefullt och att beslut fattats om att påskynda sakens behandling på det nationella planet. Från dansk sida hade i oktober 1965 utsänts förslag till instruktioner för samarbetskommittén.

Utskottet framhöll att det aktuella forskningsområdet väl lämpade sig för nordiskt samarbete. Utskottet hemställde, att samtidigt som åtgärder vidtogs för genomförande av etapp I och II förberedelser även inleddes för genomförande av etapp III vid härför läglig tidpunkt. Frågan om inrättandet av ett nordiskt institut (etapp IV) borde däremot ställas på framtiden, till dess erfarenheter erhållits av samarbetet under de tre första etapperna. Utskottet hade vidare uppmärksammat de svenska planerna att inrätta ett internationellt fredsforskningsinstitut i Sverige. Enligt vad utskottet erfarit, skulle detta instituts verksamhet få en helt internationell inriktning. Vid sådana förhållanden ansåg utskottet, att det planerade institutet borde ses som ett välkommet tillskott i den nordiska forskningsmiljön. På utskottets förslag

antog rådet en rekommendation (nr 9), i vilken regeringarna uppmanas att snarast etablera ett samarbete om forskning i internationell politik innefattande freds- och konfliktforskning i enlighet med det förslag, som framlagts i betänkandet *Forskning af international politik* (NU 1965: 4).

På utskottets förslag beslöt rådet vidare att för sin del betrakta rekommendation nr 15/1962 såsom slutbehandlad.

Vad beträffar regeringsmeddelandena om rekommendation nr 11/1960 angående forskning i arktisk medicin samt rekommendation nr 17/1964 angående forskning i arktisk medicin konstaterade utskottet, att saken inte avancerat sedan föregående session. Utskottet förutsatte, att åtgärder vidtogs för att aktivera den nordiska samarbetskommissionens för arktisk medicin verksamhet i och för slutförande av den pågående utredningen om formerna för ett permanent nordiskt samarbete på området. Utskottet hänvisade till att vid mötet med de nordiska ländernas statsministrar och rådets presidium den 29—30 oktober 1965 i Imatra beslut fattats om att anmoda den nordiska samarbetskommissionen att med det snaraste inkomma med konkret förslag om ett samnordiskt forskningsinstitut.

3. Skolfrågor

Kulturutskottet hade att taga ställning till regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 20/1964 angående anslag till studieutbytesresor mellan nordiska skolor. Av meddelandena framgick, att ökade medel anvisats för nordiska skolelevsutbyten. Med hänvisning till att erfarenheterna av den hittills etablerade skolrese- och utbytesverksamheten varit synnerligen positiva, uttryckte utskottet förhoppningen, att verksamheten med hjälp av kontinuerligt ökade anslag successivt skulle kunna utbyggas till att gälla allt större elevgrupper. Härvid borde särskilt möjligheterna att engagera kommunala organ och sammanslutningar utredas.

4. Samarbete på formgivningens område

Till sessionen hade bl. a. fröken Ranmark väckt ett förslag om samarbete på formgivningens område. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att gemensamt överväga förutsättningarna och formerna för statligt stöd åt strävandena att bibehålla och ytterligare befästa de nordiska ländernas ledande ställning på formgivningens område. Förslaget avsåg i första hand ekonomiskt stöd för den utvidgade aktivitet, som planerades av de nordiska brukskonst- och turistorganisationerna inom ramen för deras gemensamma verksamhetsform *Scandinavian Design Cavalcade*, genom vilken nordisk design redan under ett tiotal år i Norden presenterats för utlänningar. Enligt planerna skall verksamheten årligen i oktober månad kulminera i en i de nordiska länderna i tur och ordning anordnad utställning av nordisk formgivning som ett kulturellt och prestigebetonat evenemang. Denna skall sedan följas upp av producenterna och handeln med mer kommersiellt upplagda arrangemang.

Kulturutskottet konstaterade, att de i ärendet hörda remissinstanserna över lag tillstyrkt en avsevärt intensifierad informationsverksamhet inom ramen för Scandinavian Design Cavalcade. Utskottet, som anslöt sig till denna ståndpunkt, ifrågasatte emellertid, om inte basen för den utåtriktade informationsverksamheten borde breddas. En del av verksamheten kunde exempelvis förläggas till de nordiska ländernas främsta exportmarknad i utlandet. Dessutom borde övervägas en vidare målsättning än hittills i fråga om vilka alster av formgivning som skall presenteras. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 20) till regeringarna att gemensamt utreda förutsättningarna och formerna för statligt stöd åt såväl till Norden som till de nordiska ländernas främsta exportmarknader i utlandet förlagda strävanden att bibehålla och ytterligare befästa de nordiska ländernas starka ställning på formgivningens område.

5. Radio-, televisions- och filmfrågor

I ett av bl. a. fröken Ranmark väckt medlemsförslag om samarbete beträffande skolfilm och skol-TV hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att taga initiativ till ett nordiskt samarbete beträffande produktion och distribution av skolfilm och skol-TV-program. I förslaget framhölls, att de enskilda nordiska länderna var för sig utgör alltför små marknadsområden med hänsyn till kostnaderna för produktion av skolfilm och skol-TV-program. Samproduktion och gemensam distribution av dylika program för hela Norden skulle därför erbjuda avsevärda fördelar.

Kulturutskottet framhöll, att en förutsättning för ett väl utbyggt samarbete på området är, att både de organisatoriska och de anslagsmässiga förutsättningarna ordnas i samtliga länder. Enligt utskottet borde skolfilmfrågan utredas av en samnordisk expertutredning. Med hänsyn till den starkt ökade betydelse televisionen och särskilt skol-TV inom de närmaste åren kan förutsättas erhålla, underströk utskottet betydelsen av att vederbörande organ erhåller bästa tänkbara förutsättningar och resurser att bedriva samarbete på området. Enligt utskottets uppfattning borde vidare en planerings- och försöksverksamhet i samnordisk regi inledas vad gäller möjligheterna att i skol-TV använda bandade utsändningar. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation till regeringarna om att vidtaga åtgärder i syfte att etablera ett effektivt nordiskt samarbete beträffande produktion och distribution av skolfilm och skol-TV-program (nr 6).

Utskottet hade vidare att behandla ett av bl. a. herr Gillström och talman Thapper väckt förslag om vuxenundervisningen i radio och TV. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att utreda förutsättningarna och formerna för ett nordiskt samarbete i fråga om utbyggnaden av utbildningen på vuxenundervisningens område i radio och TV.

Utskottet ansåg, att en dylik utredning snarast borde igångsättas. De i Sverige vunna erfarenheterna på området borde, enligt utskottets förme-

nande, kunna tjäna som en värdefull erfarenhetsbas. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation till regeringarna att utreda förutsättningarna och formerna för ett nordiskt samarbete i fråga om utbyggnad av utbildningen på vuxenundervisningens område i radio och TV (nr 7).

I anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 8/1963 angående utbildning av lärare och andra ungdomsledare i film- och televisionskunskap fann kulturutskottet, att man i de olika nordiska länderna arbetar på att utveckla undervisningen i film- och televisionskunskap på skolans olika områden ävensom att kursmässig utbildning i ifrågakommande ämnen i viss utsträckning anordnas bl. a. för lärare. Utskottet underströk vikten av att den i rekommendationen förutsatta samnordiska utredningen om förutsättningarna för att vid de ifrågakommande lärarutbildningsanstalterna införa utbildning i film- och televisionskunskap företogs.

6. Utlandsupplysning

Bl. a. fru Segerstedt Wiberg hade väckt ett medlemsförslag om utlandsinformationen om nordiskt samarbete. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att närmare utreda dels förutsättningarna för att antingen årligen eller över en längre tidsperiod bevilja anslag att gemensamt brukas för nordisk utlandsinformation, dels den lämpligaste formen för en samfällid administration av dylika medel.

Kulturutskottet underströk, att en samnordisk information i utlandet erhåller en betydligt större tyngd och genomslagskraft än om den bedrivs utslutande nationellt. Utskottet framhöll, att genomförandet av — ofta med kort varsel anmälda — samnordiska informationsprojekt mången gång stöter på stora svårigheter, emedan lätt tillgängliga medel vanligen inte finns att tillgå. Särskilda medel som kan disponeras med kort varsel borde därför reserveras för ändamålet. Vad gäller organisationen av verksamheten fäste utskottet uppmärksamheten å det mellan de nordiska ländernas press- och informationschefer etablerade samarbetet. Enligt utskottets mening borde verksamheten i varje fall till en början kunna baseras på denna redan existerande samarbetsform. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation till regeringarna att anvisa erforderliga medel för samnordisk utlandsinformation, särskilt för genomförande av gemensamma företag, där snabba åtgärder är av behovet påkallade (nr 8).

7. Övrigt

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 9/1961 angående Nordens folkakademi framgick, att medel för uppförandet av den nordiska folkakademien i Kungälv ställts till förfogande i samtliga länder samt att förberedelserna för arbetenas inledande beräknades bli slutförda våren 1966. Utskottet uttryckte förhoppningen att byggnadsarbetena snarast kunde inledas.

Utskottet behandlade vidare regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 2/1964 angående gemensam arbetsmarknad för bibliotekarier. Utskottet underströk, att frågan om biblioteksutbildningen är under snabb utveckling i de nordiska länderna, varför det borde tillses, att biblioteksutbildningen i länderna ej blir mer avvikande än vad som hittills varit fallet. Enligt utskottets mening erbjöd situationen tvärtom möjligheter att i detta hänseende åstadkomma ett närmande, varigenom bättre förutsättningar kunde skapas för en nordisk arbetsmarknad på området.

I regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 3/1964 angående biblioteksersättning till författare upplystes, att inom den närmaste framtiden representanter för undervisnings- och kulturministerierna i de nordiska länderna skall klarlägga förutsättningarna för att vidtaga erforderliga åtgärder bl. a. av lagstiftningsmässig art. Utskottet underströk den betydelse, som även ett partiellt genomförande av rekommendationen skulle äga för del litterära utbytet i Norden.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 18/1964 angående utbildning av navigationsskollärare framgick, att samarbete på ifrågavarande område i viss utsträckning etablerats genom att fyra sjökaptener från Finland beretts möjlighet att delta i en av skolöverstyrelsen i Sverige anordnad två terminer lång kurs för blivande navigationsskollärare. På basis av inhämtade informationer konstaterade utskottet, att små möjligheter för närvarande funnes att åstadkomma en samnordisk utbildning av navigationsskollärare på bred bas, emedan grundutbildningen i de olika länderna än så länge är alltför olikartad. Däremot torde det i en framtid, sedan den nationella utbildningen blivit mer likartad, bli möjligt att etablera samnordisk vidareutbildning på området. På utskottets förslag beslöt rådet att för sin del betrakta rekommendationen såsom slutbehandlad.

Utskottet hade vidare att behandla rapporten från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt. Utskottet framhöll, att det enligt dess mening är av stor betydelse för det nordiska samarbetet att aktuell och vederhäftig information om detta och om förhållandena och utvecklingen i de olika länderna sprids till så många som möjligt som har användning för detta material i sin verksamhet. Åtgärder borde därför vidtagas för att öka Nordisk Kontakts spridning. Utskottet pekade särskilt på behovet av att sprida tidskriften inom den statliga förvaltningen såväl till de ledande ämbetsmännen som till de talrika befattningshavare på olika nivåer på nationellt plan, som behandlar och bereder frågor vilka sammanhänger med eller har sin upprinnelse i det nordiska samarbetet.

C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet

1. Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg

Betydande uppmärksamhet har utskottet under året ägnat frågan om Nordiska hälsovårdshögskolans verksamhet. I ett till sessionen väckt medlemsförslag hemställde bl. a. herrar Birger Andersson, Bergman och Nilsson i Tvärålund, att rådet måtte rekommendera regeringarna att planlägga utbyggnaden av Nordiska hälsovårdshögskolan, så att den erhåller nödiga lokala och personella resurser att fullgöra alla de viktiga utbildnings- och forskningsuppgifter inom hygienens och sjukhusväsendets område, som lämpligen bör läggas på nordisk nivå. Utskottet påpekade angelägenheten av att en utbyggnad av hälsovårdshögskolan icke endast skulle ske med hänsynstagande till skolans nu aktuella verksamhet utan med beaktande även av högskolans framtida behov för att från början undvika en underdimensionering av hela institutionen. Såsom uppgifter naturliga för en nordisk hälsovårdshögskola, utöver den verksamhet som redan förekommer, nämnde utskottet utbildning av sjukhusadministratörer, sjukhusingenjörer och högre utbildning av sjuksköterskor. En samordning av den nordiska hälsovårdsstatistiken till högskolan ansågs även önskvärd. För utskottet stod det klart, att det snarast borde göras en fullständig inventering av de medverkande ländernas behov av utbildning på de områden, inom vilka högskolan nu bedriver undervisning, och tillika ett överslag över behovet av utbildning inom närliggande områden, där en koncentration av utbildningen i Norden till högskolan ter sig rationell. Utifrån sådana förarbeten fann utskottet sedan en realistisk värdering av utbyggnadsbehoven kunna ske.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 12) till regeringarna att planlägga utbyggnaden av Nordiska hälsovårdshögskolan så, att den erhåller nödiga lokala och personella resurser att fullgöra alla de viktiga utbildnings- och forskningsuppgifter inom hygienens och sjukhusväsendets område, som lämpligen bör läggas på nordisk nivå.

2. Hälso- och sjukvårdsfrågor

Bl. a. fru Ekendahl hade väckt ett medlemsförslag om nordiskt sjukhusfysikersamarbete. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för ett nordiskt sjukhusfysikersamarbete. Utskottet fann i likhet med vad som anförts i medlemsförslaget ett gemensamt utnyttjande av de nordiska resurserna på radioterapiens område väl motiverat och värt allt stöd. En internordisk standardisering av vissa mät- och registreringsmetoder inom den kliniska radiofysiken skulle i hög grad underlätta erfarenhetsutbyte sjukhusfysiker emellan, menade utskottet, som vidare underströk behovet av ekonomiska resurser för förverkligande av ett ändamålsenligt nordiskt samarbetsprogram på ifrågava-

rande område. Utskottet fann skäl föreligga för att man vid en undersökning av möjligheterna för ett nordiskt sjukhusfysikersamarbete även beaktade frågan om en gemensam nordisk utbildningsform på detta speciella område. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 16) till regeringarna att undersöka möjligheterna för ett nordiskt sjukhusfysikersamarbete.

Med anledning av rådets rekommendation nr 26/1962 angående specialistkompetens för läkare hade tillsatts en nordisk kommitté, som år 1964 avgivit förslag till nordisk överenskommelse om enhetliga regler rörande specialistkompetens för läkare. I anslutning härtill hade ett tilläggsförslag väckts av fru Ekendahl med hemställan till rådet att rekommendera regeringarna att ingå en nordisk överenskommelse om gemensamma principer för läkares vinnande av specialistkompetens inom olika medicinska specialiteter. Utskottet fann förslaget värdefullt för utvecklingen av en gemensam nordisk arbetsmarknad inom sjukvården. Genom förslagets förverkligande skulle tjänstgöring inom Norden för kvalificering till specialistkompetens tillerkännas samma värde i samtliga länder och förvärvat specialistbehörighet i ett land erkännas i annat nordiskt land.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 21) till regeringarna att ingå en överenskommelse om gemensamma principer för läkares vinnande av specialistkompetens inom olika medicinska specialiteter. Samtidigt beslöt rådet på förslag av utskottet anse rekommendationen nr 26/1962 vara för sin del slutbehandlad.

Ett tilläggsförslag hade väckts av bl. a. fru Ekendahl angående nordisk utbildning av sjukhusadministratörer. På grund härav fann utskottet någon dess vidare åtgärd icke påkallad med anledning av rekommendation nr 1/1963 angående utbildning av sjukhusadministratörer. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Ett medlemsförslag om samarbete beträffande ambulanstjänst inom Nordkalotten hade väckts av bl. a. herr Lassinantti. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att utreda förutsättningarna för ett samarbete beträffande ambulanstjänsten inom Nordkalotten. Utskottet fann i likhet med remissinstanserna det vara av vikt, att åtgärder vidtages över gränserna för att giva sjuka och skadade inom Nordkalottområdet ökade möjligheter till läkarvård. Enligt utskottets mening syntes det värdefullt att närmare undersöka förutsättningarna för ett samarbete beträffande ambulanstjänsten i dess helhet inom Nordkalottområdet, d. v. s. ambulansbiltjänst, ambulansflygtjänst och larmsystem. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 11) till regeringarna i Finland, Norge och Sverige att utreda förutsättningarna för ett samarbete beträffande ambulanstjänsten inom Nordkalotten.

3. Arbetsmarknadsfrågor

Vissa arbetsmarknadsfrågor har i likhet med tidigare år behandlats av utskottet.

Arbetet med rekommendation nr 14/1958 angående gemensam arbetsmarknad för farmaceuter, vilket av olika skäl fördröjts under ett flertal år, har nu förts ett steg närmare rekommendationens förverkligande. Av regeringarnas meddelanden framgick, att ett förslag till nordisk överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för farmaceuter, vilket utarbetats inom det danska Indenrigsministeriet, av samtliga berörda länder förklarats kunna läggas till grund för en nordisk överenskommelse i ämnet. Från vissa norska remissorgan hade ifrågasatts, huruvida icke förslaget till överenskommelsen, som omfattade personer med motsvarande svensk apotekar-examen, skulle kunna utvidgas till att omfatta all farmaceutisk personal med expeditorsrätt. Beträffande frågan om en sådan utvidgning av överenskommelsen hade från dansk sida upplysts, att en sådan knappast skulle kunna låta sig göra för Danmarks del. I Sverige var frågan under övervägande.

Ett tilläggsförslag hade väckts i ämnet av bl. a. fru Ekendahl med hemställan till rådet att ingå en nordisk överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för farmaceuter på grundval av föreliggande förslag till överenskommelse i ämnet. I tilläggsförslaget anfördes, att det förhållandet, att en utvidgning av förslaget kunde bli aktuell, inte borde utgöra hinder för att redan nu antaga föreliggande förslag. På utskottets förslag antog rådet också en rekommendation (nr 25) till regeringarna att ingå en nordisk överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för farmaceuter på grundval av föreliggande förslag till överenskommelse i ämnet. Vidare beslöt rådet på utskottets förslag att anse rekommendationen nr 14/1958 såsom slutbehandlad för rådets del.

Rekommendation nr 19/1958 avser gemensam arbetsmarknad för veterinärer. Av de danska och svenska meddelandena framgick, att den del av rekommendationen, som icke genomförts för Danmarks och Sveriges del, avsåg en harmonisering av ländernas veterinärutbildning. Finlands regering uttalade tveksamhet inför frågan om genomförande av en samnordisk arbetsmarknad för veterinärer men stödde däremot strävandena att för enhetliga utbildningen. Den danske landbruksministern upplyste utskottet om att uppdrag skulle lämnas den danska veterinärhögskolans styrelse att taga initiativ till och ansvara för att arbetet med en harmonisering av de nordiska ländernas veterinärutbildning kom till stånd. Med anledning av att utskottet icke hade närmare kännedom om den norska regeringens ståndpunkt till saken, fann utskottet det lämpligt att avvakta ytterligare meddelanden i spörsmålet till nästa ordinarie session.

Ytterligare en arbetsmarknadsfråga har under det gångna året varit föremål för utskottets uppmärksamhet, nämligen rekommendation nr 8/1961 angående gemensam arbetsmarknad för sjöfolk, som studerats ingående av utskottet. Av regeringarnas meddelanden till sessionen framgick, att några överläggningar med anledning av rekommendationen icke förekommit sedan november 1964. Utskottet fann av den utredning, som gjorts i saken, och av vad eljest kommit utskottet till del, att någon formell överenskommelse beträffande någon grupp av sjöfolk icke kommit till stånd. Utskottet konstaterade, att en gemensam nordisk arbetsmarknad däremot i praktiken i det väsentliga blivit genomförd i ett vart av de nordiska länderna, som en följd av de undersökningar och det nordiska samarbete, var till rekommendationen givit anledning. Utskottet, som noterade att resultat icke kunnat nås i den utsträckning som rekommendationen avsåg, menade dock, att man i saken åtgjort vad som för närvarande kunde anses möjligt på nordisk nivå. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

4. Lokaliseringspolitiska åtgärder m. m.

Stort intresse har ett medlemsförslag om vissa lokaliseringspolitiska åtgärder m. m. tilldragit sig. I förslaget, väckt av bl. a. herrar Kellgren och Sundin, hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna 1) att utreda förutsättningarna för vidtagande av gemensamma lokaliseringspolitiska åtgärder i enlighet med vad som närmare angivits i medlemsförslaget samt 2) att undersöka möjligheterna för samarbete beträffande forskning angående de lokaliseringspolitiska förutsättningarna. Utskottet hade även att behandla ett från ekonomiska utskottet återremitterat tilläggsförslag, väckt av herr Lassinantti, med hemställan till rådet att rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att gemensamt inventera konkreta ekonomiska samarbetsmöjligheter inom Nordkalottområdet. Utskottet betonade vikten av att det lokaliseringspolitiska samarbete, som redan existerar mellan de nordiska länderna, fördjupas och stimuleras och att samarbetet inriktades på praktiska projekt av värde för befolkningen i berörda områden, varvid uppmärksamhet särskilt borde riktas mot gränstrakterna. Utskottet fann vid en allmän bedömning av de i medlemsförslaget väckta frågorna, att ett mera långtgående samarbete på det lokaliseringspolitiska området måste föregås av ett omfattande forsknings- och utredningsarbete. Beträffande tilläggsförslaget uttalade utskottet, att det syntes motiverat med hänsyn till näringslivets struktur och rådande arbetskraftsöverskott inom Nordkalotten att en undersökning av de konkreta ekonomiska samarbetsmöjligheterna kom till stånd inom detta område.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 14) 1) till Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar att intensifiera det inledda samarbetet på det lokaliseringspolitiska området och 2) till Fin-

lands, Norges och Sveriges regeringar att gemensamt kartlägga konkreta ekonomiska samarbetsmöjligheter inom Nordkalottområdet och 3) till Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar att föranstalta om forskning kring och en inventering av allmänna förutsättningar för en nordisk lokaliseringspolitik.

5. Sommartid

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 16/1963 angående sommartid utvisade, att sommartidsordningen skulle upphöra i Norge från och med 1966 samt att Sveriges regering med hänsyn till att från dansk sida uttalats, att införande försöksvis av sommartid icke kunde omfatta Danmark, icke funne förutsättningar föreligga att efter enhetliga regler genomföra sommartid i de nordiska länderna. Denna sak fick sålunda nedläggas och på förslag av utskottet beslöt rådet anse spørgsmålet för sin del slutbehandlat.

6. Näringsforskning

Av meddelandena i anledning av rekommendation nr 18/1965 angående samarbete på näringsforskningens område framgick, att frågan vilade i avbidan på resultat av en svensk utredning rörande vissa medicinska utbildningsfrågor. Den del av utredningen, som behandlade frågor på näringslärans område och där även möjligheterna att utveckla det nordiska samarbetet på näringsforskningens område skulle beröras, förväntades bli avslutad i mitten av året. Utskottet uttalade, under påpekande av att lång tid förflutit sedan frågan första gången togs upp i rådet samt att behandlingen tidigare fördröjts på grund av nationella utredningar, sin förhoppning om att arbetet med denna fråga skulle skyndsamt föras framåt.

7. Sjömäns sociala rättigheter m. m.

Betydande arbete har utskottet under året ägnat åt rekommendation nr 32/1958 angående nordisk konvention om sjömäns rättsställning och gemensam hälsotjänst för sjömän m. m. samt rekommendation nr 2/1962 angående nordiska sjömäns sociala rättigheter m. m.

Den förstnämnda rekommendationens punkt 1 avser att få till stånd en överenskommelse, som tillförsäkrar nordiska sjömän, anställda å fartyg från annat nordiskt land, samma rättsställning som fartygets hemland tillförsäkrar landets egna medborgare inom ramen för gällande sjömanslagstiftning. Av regeringarnas meddelanden framgick, att rekommendationen i denna del förverkligats för Danmarks, Finlands och Sveriges del. Beträffande denna rekommendation i övrigt — gemensam hälsotjänst för sjömän och försäkringsskydd för sjömän — konstaterade utskottet, att viss del av spørgsmålet saknade aktualitet, att vissa resultat uppnåtts samt att ytterligare resultat torde vara att vänta. På förslag av utskottet beslöt rådet att

anse rekommendationen nr 32/1958, såvitt angick punkterna 2 och 3, såsom slutbehandlad. Beträffande rekommendationens punkt 1 fann utskottet det värdefullt att även fortsättningsvis erhålla meddelanden från Norge för att följa ett just påbörjat revisionsarbete av den norska sjömanslagen.

Beträffande rekommendation nr 2/1962, som avser likställighet för nordiska sjömän i förhållande till nationell sociallagstiftning, utvidgat konsulerbistånd till nordiskt sjöfolk samt likformighet i fråga om sociala rättigheter för sjömän i framtida lagstiftning, konstaterade utskottet, att resultat icke hade kunnat uppnås i den omfattning, som rekommendationen avsåg. Utskottet ansåg det för närvarande icke vara möjligt att nå längre i denna sak. På förslag av utskottet beslöt rådet därför anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Trafiksäkerhetsforskning och transportekonomisk forskning

I ett före trettonde sessionen väckt medlemsförslag av bl. a. herr Cassel föreslogs, att regeringarna skulle rekommenderas att undersöka möjligheterna att genom samarbete effektivisera kampen mot trafikolyckor och i samband därmed lämpligheten av att upprätta ett nordiskt kontaktorgan för planering av forskningsarbetet m. m. Nordiska rådet antog 1959 en rekommendation nr 7/1959 om samarbete på trafiksäkerhetsområdet. Som en följd av denna har möten hållits mellan representanter för vederbörande organ, i Sverige Statens trafiksäkerhetsråd. De organ i de nordiska länderna, som sysslar med trafiksäkerhetsupplysning och propaganda, har bildat ett särskilt samarbetsorgan, Nordiska trafiksäkerhetskommittén. I förslaget framhölls att det som en följd av rekommendationen från 1959 inledda samarbetet varit mycket värdefullt men att tiden nu vore kommen att överväga huruvida ett fastare organisatoriskt samarbete kunde etableras, eventuellt genom upprättande av ett nordiskt kontaktorgan med uppgift att utarbeta ett program för trafiksäkerhetsforskning av gemensamt intresse och om så befanns lämpligt planlägga och tillrättalägga varje lands forskningsuppgifter. En grundförutsättning för ett fruktbart samarbete i framtiden vore emellertid enligt förslagsställarna att nödvändiga medel ställes till förfogande i samtliga länder.

Trafikutskottet konstaterar, att avsaknaden av nationella forskningsorgan var ett skäl till att ovannämnda rekommendation inte kom att få särskilt stora praktiska resultat. Sedan nationella organ skapats hade också förutsättningarna för ett nordiskt samarbete på detta område förbättrats. I anslutning till remissuttalandena ville utskottet framhålla att de danska, norska och svenska organ, som är anslutna till Nordiska trafiksäkerhetskommittén, har till uppgift upplysning och propaganda och att det därför knappast var lämpligt att låta denna kommitté leda ett forskningsarbete.

Utskottet föreslog att rådet måtte rekommendera regeringarna att upprätta ett nordiskt samarbetsorgan för trafiksäkerhetsforskning. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 17).

I ett likaledes redan före trettonde sessionen väckt medlemsförslag av herr Lundström hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att upprätta ett nordiskt samarbetsutskott för transportekonomisk forskning i enlighet med det förslag, som framlagts i Nordiska transportforskningskommitténs utredning av den 4 november 1964 (NU 1965: 1). I utredningen konstaterades, att de transportekonomiska problemen inom Norden har många likheter och gemensamma drag, att forskningen och utredningsarbetet i stort har samma målsättning samt bygger på samma grundförutsättningar och ofta använder samma metoder men att den faktiska utvecklingen delvis följt olika spår. Ett samarbete mellan de nordiska länderna kan därför minska risken för dubbelarbete och öka effektiviteten samt genom kontakter, ömsesidiga impulser, specialisering och arbetsdifferentiering föra forskningen framåt. Bland de olika former, som enligt utredningens mening kunde komma i fråga för organisationen av ett utvidgat nordiskt samarbete på detta område, befanns den lämpligaste vara ett nordiskt samarbetsutskott för transportekonomisk forskning, bestående av ett fåtal representanter för transportforskningen och myndigheterna i deras egenskap av transportforskningskonsumenter. I konsekvens härmed föreslogs i betänkandet tillskapandet av ett dylikt utskott.

Trafikutskottet instämde i de positiva remissuttalandena, enligt vilka upprättandet av ett nordiskt samarbetsutskott för transportekonomisk forskning är en rationell lösning, som kan medföra effektivisering och snabbare resultat av de olika ländernas nationella forskningsinsatser. Utskottet fann sig på nuvarande tidpunkt, då övervägandena om den framtida organisationen av transportekonomisk forskning i Danmark och Sverige ännu icke avslutats, icke i stånd att taga ställning till frågan om sammansättningen av ett nordiskt samarbetsutskott. Tillsättandet av utskottet borde emellertid inte uppskjutas till dess dessa överväganden avslutats. Med hänvisning till förekomsten av det stora antalet aktuella och ekonomiskt krävande trafikinvesteringar föreslog trafikutskottet, att vederbörande departement och ministerier skulle inleda förhandlingar i syfte att överenskomma om tillsättande av ett nordiskt samarbetsutskott för transportforskning. Representanterna för Danmark och Sverige kunde därvid utses för kortare tid och eventuellt avlösas, när det nationella arbetet fått sin slutliga organisationsform. Vid upprättande av ett forskningsutskott och fastställande av riktlinjerna för dettas arbete borde departementen i största möjliga utsträckning taga hänsyn till de i utredningen (NU 1965: 1) påpekade förhållandena och framlagda förslagen.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 18) till rege-

ringarna att upprätta ett nordiskt samarbetsutskott för transportekonomisk forskning.

2. Mellanriksvägar

Strax före trettonde sessionen väckte herr Lassinantti ett tilläggsförslag om en rekommendation till regeringarna i Norge och Sverige att tillse att de mellanriksvägar, som föreslås i betänkandet NU 1965: 3, nämligen Umbukta-vägen och Graddis-vägen, bygges snarast möjligt. — Till förslaget väckte sedermera bl. a. herr Lundström ett ändringsförslag, vari hemställdes, att nämnda regeringar måtte rekommenderas att fatta beslut om byggande även av mellanriksvägen Kiruna—Nordnorge snarast möjligt.

Till fjortonde sessionen förelåg även ett meddelande från norska och svenska regeringarna rörande rekommendation nr 14/1963 angående upptagande av kontakt mellan regeringarna i Norge och Sverige för samordning av byggandet av mellanriksvägar. Utskottet fann att sådan kontakt etablerats och på utskottets förslag avskrev rådet rekommendationen som slutbehandlad.

Det i tilläggsförslaget återopade NU-betänkandet (1965: 3) utarbetades av ett av regeringarna särskilt tillsatt kontaktutskott, som hade avslutat sitt uppdrag genom framläggandet av betänkandet. Medlemmarna i detta kontaktutskott har emellertid sedermera utsetts att fortsätta arbetet med undersökningarna i samband med en mellanriksväg Kiruna—Nordnorge. Tilläggsförslaget hade ej remissbehandlats. Av mottagna upplysningar framgår dock, att i Norge stortinget fattat principbeslut den 26 maj 1965 om utbyggnaden och Umbukta-vägen före utgången av 1971 och byggande av en mellanriksväg över Graddis före 1974. I Sverige är dessa två vägar upptagna i vägförvaltningarnas flerårsplaner.

Ändringsförslaget innehåller svenska respektive norska synpunkter, som talar för byggandet av en mellanriksväg Kiruna—Nordnorge. Bl. a. hänvisas till uttalandet i ovannämnda utredning (NU 1965: 3) om att Kiruna-vägen har det största befolkningsunderlaget och förmodligen också den största trafikpotentialen. I förslaget nämnes också, att svenska regeringen den 29 april 1965 förklarat att från militär synpunkt hinder icke föreligger mot utbyggnad av den i gällande flerårsplan redovisade vägen Kiruna—Rensjön. I fråga om utbyggnad på svensk sida av mellanriksvägen Kiruna—Nordnorge i övrigt uppdrogs åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med militära myndigheter verkställa en översiktlig utredning rörande möjligheterna att tillgodose de försvarspolitiskt betingade önskemålen i fråga om vägens sträckning och utformning m. m. Sedan denna utredning slutförts skall den svenska regeringen fatta beslut i fråga om utbyggnaden.

På möten i Kiruna—Narvik—Setermoen den 23—25 augusti 1965 hade trafikutskottet tillfälle att med lokala representanter närmare underrätta sig om föreliggande önskemål och om behovet av en mellanriksväg.

Utskottet fann att remissuttalandena i anledning av ändringsförslaget om Kiruna-vägen gav uttryck för en positiv inställning. En stor del av instanserna kunde omgående och utan förbehåll ansluta sig till förslaget och för de flesta övriga, som yttrat sig syntes inställningen vara den, att man icke önskade att taga slutlig ställning innan de pågående undersökningarna avslutats. I några fall uttrycktes önskemål om ett snabbt genomförande av undersökningen. Utskottets uppfattning var att en mellanriksväg mellan Kiruna och Nordnorge borde byggas.

Utskottet föreslog, att regeringarna i Norge och Sverige måtte rekommenderas att a) snarast möjligt bygga Graddis- och Umbukta-vägarna och b) att påskynda den pågående utredningen av problem i samband med anläggande av en väg mellan Kiruna och Nordnorge för att möjliggöra att det snarast fattas principbeslut om byggande av denna mellanriksväg. Rådet antog denna rekommendation (nr 10).

3. Lotsplikt för mindre fartyg

Till elfte sessionen hade herr Lundström väckt ett tilläggsförslag om upphävande av lotsplikten i Norge för mindre danska och svenska fartyg. Bakgrunden till förslaget är att lotsplikt infördes i Norge från den 1 augusti 1962 för icke-militära utländska fartyg på över 50 bruttoregister-ton vid gång inom vissa områden längs den norska kusten. Denna åtgärd upphävde till viss del den i anledning av rekommendation nr 26/1957 genomförda rättsliga likställigheten mellan nordiska medborgare i fråga om rätten att driva kustfart. De norska bestämmelserna drabbar bl. a. danska och svenska fiskefartyg.

Sedan trafikutskottet haft frågan under observation under de gångna åren, kunde utskottet nu på grundval av mottagna upplysningar föreslå att rådet ej skulle företaga sig något med anledning av tilläggsförslaget, vilket även blev rådets beslut.

4. Öresundsfrågor

Liksom vid föregående session visades ett betydande intresse för Öresundsfrågorna även vid denna session.

Flygplatsfrågan

Till trafikutskottet hade hänvisats dels meddelanden om rekommendation nr 34/1965 angående en gemensam lösning av flygplatsproblemen i Öresundsregionen, i första hand placering av en storflygplats på Saltholm, dels ett i anslutning härtill av bl. a. herr Cassel väckt tilläggsförslag om planering för civilflygets ordnande inom Öresundsregionen.

Av meddelandena framgick, att man från de övriga ländernas sida ansåg att undersökningen om byggande av en storflygplats på Saltholm eller annan plats i Danmark var en dansk angelägenhet. Man önskade därför

icke deltaga i den pågående danska undersökningen av flygplatsproblemen, som tidigast kan väntas bli färdig under 1966. Vidare framgick att planer är långt avancerade att ersätta Bulltofta flygplats med en ny nationell flygplats för Malmö-området, där jetflyg kan tas emot, och att man från svensk sida har förklarat sig beredd att i samarbete med det danska trafikministeriet verka för erforderlig flygteknisk samordning av de olika flygplatsfrågorna inom Öresunds-området.

I tilläggsförslaget framhölls, att den ovannämnda rekommendationen hade syftat längre än till flygteknisk samverkan mellan regeringarna i Danmark och Sverige. Avsikten hade varit att de berörda regeringarna — och däri innefattade man även de övriga regeringarna i den mån dessa berördes av storflygplatsens förläggning — gemensamt skulle planera för civilflygets ordnande inom regionen. Malmö-områdets lokala flygfältsfråga borde därvid inordnas och samordnas under det större perspektivet.

Trafikutskottet uttalade som sin uppfattning, att den storflygplats, som skall svara för den interkontinentala trafiken till och från de nordiska länderna, bör ligga inom Norden och att det icke kan bli aktuellt att placera en sådan flygplats någon annanstans än i Öresunds-området. Detta område har redan på grund av befolkningsunderlag och näringslivsstruktur ett stort lokalt transportbehov, och en flygplats där skulle få en god geografisk belägenhet som transithamn för lufttrafiken mellan de övriga nordiska länderna och omvärlden. Utskottet ansåg det därför alltjämt lämpligt att de nordiska ländernas regeringar gemensamt undersöker möjligheterna för en lösning av flygplatsproblemen i Öresundsregionen, i alla händelser såvitt angår byggande av en nordisk storflygplats. Om regeringarna i Finland, Island och Norge icke önskar deltaga i alla detaljundersökningar, bör regeringarna i Danmark och Sverige hålla övriga regeringar löpande orienterade.

I anledning av tilläggsförslaget föreslog utskottet, att rådet skulle rekommendera regeringarna i Danmark och Sverige att inpassa planläggningen av lokala flygplatser i Öresunds-området i den allmänna plan för ordningen av den civila luftfarten inom området, som de nordiska länderna i överensstämmelse med ovan nämnda rekommendation gemensamt skulle utarbeta.

En rekommendation av detta innehåll (nr 27) antogs av rådet.

Fast förbindelse över Öresund

Utskottet har behandlat dels meddelanden om rekommendation nr 35/1965 angående principbeslut om en fast förbindelse mellan Köpenhamn och Malmö, dels ett av bl. a. herr Cassel väckt tilläggsförslag om fast Öresundsförbindelse.

Av meddelandena framgick, att bottenundersökningarna avslutats såväl i HH-leden som i KM-leden och att bottenförhållandena på båda ställena

är goda för anläggande av en fast förbindelse. Vidare framgick att Öresundsgruppen, som har till uppgift att revidera och komplettera delar av det av Öresundsdelegationerna framlagda materialet, har en del undersökningsarbete kvar men beräknar att kunna framlägga definitiv rapport i slutet av 1966. Bland de frågor som ännu inte färdigbehandlats av Öresundsgruppen märks:

- a) utarbetande av nya förslag till väg- och järnvägsanslutningar,
- b) beräkning av byggnadskostnaderna vid 1965 års prisnivå,
- c) utarbetandet av nya trafikprognoser på grundval av bl. a. nytt statistiskt material, som insamlats, samt
- d) upprättande av nya kostnads- och intäktskalkyler.

I tilläggsförslaget hemställdes, att regeringarna i Danmark och Sverige vid det förberedande undersökningsarbetet rörande olika alternativ till fast förbindelse även måtte taga Öresundsbrokonsortiets förslag om bro i KM-leden och järnvägstunnel i HH-leden i beaktande. Det s. k. Öresundsbrokonsortiet, som består av tre danska och tre svenska byggnadsfirmor, har lagt fram olika förslag till en fast förbindelse över Öresund, första gången 1936. Konsortiets senaste förslag gällde ett samtidigt byggande av en vägförbindelse mellan Köpenhamn och Malmö via Saltholm samt en järnvägstunnel mellan Helsingör och Hålsingborg till en sammanlagd kostnad av 1 279 miljoner svenska kronor.

Utskottet konstaterade, att en väsentlig del av de undersökningar, som skulle företagas till komplettering av Öresundsdelegationernas betänkande, var färdig och uttalade som sitt önskemål att tillräcklig arbetskraft ställes till Öresundsgruppens förfogande för slutförandet av arbetet, så att gruppens rapport så snart som möjligt kan överlämnas till regeringarna i Danmark och Sverige.

I fråga om tilläggsförslaget framgick av handlingarna och uttalanden av regeringsrepresentanter att Öresundsbrokonsortiets förslag mottagits av Öresundsgruppen, som i sin rapport till regeringarna också skulle beröra konsortiets förslag. Med hänsyn härtill fann utskottet en rekommendation av föreslaget innehåll obehövlig. Rådet beslöt också att inte företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget.

5. Tullfri införsel av resgods

Resandes rätt till tullfri varuinförsel

Vid sessionen behandlades ett av herr Lassinantti väckt medlemsförslag om att rådet måtte rekommendera regeringarna att genomföra enhetliga och liberala regler beträffande resandes rätt att tull- och avgiftsfritt medföra varor för personligt bruk. Genom det tidigare arbetet på detta område hade viss enhetlighet mellan de nordiska länderna uppnåtts. I förslaget

pekades på att Finlands regering ensidigt infört avvikande och strängare bestämmelser om tullfri varuinförsel under återopande av valutaskäl. I förslaget hänvisades också till Helsingforsavtalet, särskilt artikel 37, och den betydelse som reglerna om tullfri införsel har för gränshandeln inom vissa delar av Norden, bl. a. runt Bottniska viken och i Tornedalen.

Utskottet framhöll, att möjligheten att vid inresa i ett land tull- och avgiftsfritt kunna medföra förnödenheter för eget bruk och dessutom en viss mängd varor för vardagslivets behov alltid betraktats som naturlig i det internationella umgänget. Utskottet hänvisade till att man genom internationella överenskommelser försökt fastställa en minimivärdegräns, inom vilken de resande fritt kan medföra varor vid inresa till annat land. Gränsen har satts till US \$ 50, d. v. s. ca 275 kr., och de nordiska länderna har infört denna värdegräns i förhållande till andra än landets egna medborgare. I praktiken gäller — bortsett från vissa särregler i Finland — likartade nordiska regler, så att resande hemmahörande i ett nordiskt land vid inresa till bosättningslandet får medföra samma varumängd som resande hemmahörande i andra länder.

Trafikutskottet ansåg det önskvärt att det fastslås att alla som är bosatta i de nordiska länderna har samma rätt till tull- och avgiftsfri införsel av varor såväl vid inresa till hemlandet som vid resa till annat nordiskt land. Utskottet fann det därför naturligt att de nordiska länderna ingår en överenskommelse om att varje land förpliktar sig att tillåta resande hemmahörande i nordiskt land, inklusive de i landet bosatta, att tull- och avgiftsfritt införa varor av ett visst värde. Det var utskottets uppfattning att reglerna om resandes rätt till tullfri varuinförsel för privat bruk i trafiken mellan de nordiska länderna borde vara så liberala som möjligt och värdegränsen i den nordiska resandetrafiken lägst den som nu gäller i Danmark, Norge och Sverige. Genom en överenskommelse rörande de resandes rätt till tullfri införsel i den internordiska trafiken kunde man undgå att ett enskilt land ensidigt avviker från de gemensamma reglerna.

Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att ingå en överenskommelse om en gemensam minimivärdegräns för de resandes rätt att tull- och avgiftsfritt införa varor. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 23).

Införsel av sprit och tobak

I ett av herrar Björkman och Cassel till sessionen väckt medlemsförslag hemställdes, att rådet rekommenderar regeringarna att införa enhetliga bestämmelser för resandes rätt till tullfri införsel av sprit och tobak av sådant slag, att en fortsatt utveckling av resandetrafiken mellan de nordiska länderna ej hindras. Detta spörsmål utgör en del av den större frågan om tullfrihet för resgods, som behandlats ovan. I förslaget hänvisades till arbetet inom den nordiska ämbetsmannakommitté, som haft till uppgift att se

över bestämmelserna om resandes rätt att tullfritt medföra sprit och tobak. Från kommitténs möte den 8 och 9 november 1965 hade meddelats till presen, att enighet uppnåtts på tjänstemannaplanet om att villkoret för att resande tullfritt skulle få medföra vissa kvantiteter sprit och tobak till sitt eget land borde vara att uppehållet i utlandet varit av viss varaktighet, som de svenska, norska och danska ledamöterna föreslog till tre dygn, d. v. s. den tidgräns som nu gäller för danska medborgare vid återresa till Danmark.

I förslaget betonades också att det å ena sidan är ett intresse att motverka rena »spritresor» men å andra sidan angeläget att ej en i och för sig önskvärd livlig resandetrafik mellan länderna motverkas. För vissa behövliga båt- eller färjelinjer var fartygens provianteringsfrihet en viktig förutsättning för trafikens bedrivande och borttagande av denna förmån skulle med säkerhet leda till höjda biljettpriiser, som i sin tur avsevärt skulle inskränka resandetrafiken. Enligt förslaget syntes det vara en viktig uppgift för Nordiska rådet att här finna den riktiga balansen.

Trafikutskottets principiella ståndpunkt var att likartade och liberala regler i de nordiska länderna med hänsyn till de resandes möjlighet till tullfri införsel av sprit, vin och tobak, som medföres som resgods för privat bruk, var i sig självt önskvärda och av betydelse för en snabb och gnisselfri gränspassage. Utskottet ville dock erkänna det berättigade i att man genom restriktioner söker stävja missbruk (proviauteringsresor). I fråga om trafiken mellan de nordiska länderna är särskilda begränsningar för korta och mellånga rutter väl motiverade enligt utskottets uppfattning.

Trafikutskottet hade tidigare övervägt om en regel som är mindre restriktiv än den nuvarande 3-dygnregeln skulle kunna förhindra provianteringsresor och man hade stannat för 1) en 24-timmars-regel, 2) krav på övernattning, 3) krav på ett bestämt antal timmars uppehåll i utlandet fränsett själva restiden, och 4) en avståndsregel (t. ex. mellan bostad och resmål). Utskottet beklagade, att det under sessionen icke hade varit möjligt att diskutera ämbetsmannarapporten, men uttalade en förhoppning om att finansministrarna söker åstadkomma likartade och liberala regler för den egentliga resetrafiken och om att denna fråga förelägges rådet ånyo, så att det blir tillfälle till överläggningar mellan representanter för rådet och finansministrarna, innan nya regler träder i kraft. Ett möte i trafikutskottet med finansministrarna har sedermera ägt rum den 18 februari 1966.

Utskottet föreslog, att rådet måtte rekommendera regeringarna att införa likartade bestämmelser om resandes rätt till tullfri införsel av sprit och tobak, att göra dessa bestämmelser så enkla och liberala, att en fortsatt utveckling av den egentliga resetrafiken mellan de nordiska länderna inte hindras, och att förelägga Nordiska rådet frågan innan nya regler sättes i kraft.

Två reservationer avgavs, en av herr Skoglund och en av den finländska

medlemmen herr Lahtela, vilka båda hade avseende å frågans formella behandling efter sessionen. I debatten i rådet frånföll båda reservanterna sina yrkanden, varefter rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 24) med 53 röster mot 3; en medlem avstod från att rösta.

6. Övriga saker

Med hänsyn till de upplysningar, som lämnades i meddelanden om rekommendation nr 24/1963 angående enhetliga sjötrafikregler, beslöt rådet på utskottets hemställan att för sin del betrakta rekommendationen som slutbehandlad.

Av meddelandena om rekommendation nr 30/1965 angående beslutande organ för luftfartstekniska frågor framgick, att rekommendationen efter att ha varit föremål för övervägande inom vederbörande departement behandlats på ett nordiskt trafikministermöte i Köpenhamn i maj 1965. Enighet förelåg där om att det icke fanns behov för ett samarbetsorgan på detta område med beslutande myndighet. Trafikutskottet uttalade, att frågan om upprättande av nordiska organ med beslutande myndighet, som även aktualiserats i andra av rådets saker, lämpligen kunde tagas upp till en samlad principiell diskussion och ville därför icke för sin del uttala sig närmare om regeringarnas uppfattning att det icke — i varje fall inte för närvarande — vore lämpligt att giva ett eventuellt samarbetsorgan beslutanderätt. Med hänsyn till rekommendationens första led, upprättande av ett gemensamt organ för luftfartstekniska frågor, fann utskottet, att det i meddelandet från Finlands regering föreslagna samarbetet noga borde övervägas och etableras på alla områden, där länderna har gemensamma intressen. Utskottet ansåg inte att ett utvidgat nordiskt samarbete skulle utgöra något hinder mot att Danmark, Norge och Sverige upprätthåller ett närmare samarbete i fråga om SAS.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt ekonomiskt samarbete

Den fråga, som tilldrog sig det största intresset vid sessionen, gällde möjligheterna till ett vidgat nordiskt ekonomiskt samarbete. Utgångspunkten var vid detta tillfället en rad olika dokument. Dels hade Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete avgivit berättelse om arbetet inom ministerkommittén och Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet, till vilken berättelse som bilagor fogats redogörelser för samarbetet i internationella organisationer — EFTA, GATT och UNCTAD — och för den nordiska samhandelns utveckling efter 1963 samt en utredning rörande frågan om liberalisering av kapitalrörelserna i Norden. Dels förelåg regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 25/1965 angående nordiskt samarbete inom EFTA. Dels hade på saklistan för sessionen uppförts fem i rådet anhängiga

medlemsförslag inom sektorn för nordiskt ekonomiskt samarbete, nämligen ett om rättslig likställighet för nordiska medborgare i fråga om yrkesfiske, ett om gemensam nordisk jordbruksmarknad, ett om likartad näringslagstiftning, ett om organisationen av nordiskt handelspolitiskt samarbete och ett om harmonisering av de yttre tullarna.

I förslaget om rättslig likställighet för nordiska medborgare i fråga om yrkesfiske, vilket väckts av bl. a. herr Helén redan före rådets trettonde session, hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för att uppnå rättslig likställighet för nordiska medborgare i fråga om yrkesfiske efter de i medlemsförslaget förordade riktlinjerna. I förslaget om gemensam nordisk jordbruksmarknad, vilket också väckts redan före rådets trettonde session, hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna att skapa en gemensam marknad för jordbruksvaror och i samband därmed förutsättningarna för ett nordiskt samarbete vid export av sådana varor. I förslaget om likartad näringslagstiftning, väckt av fröken Andersson och herr Hernelius inför rådets trettonde session, hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att undersöka förutsättningar för att skapa en nordisk rättsgemenskap på näringslagstiftningens område, innefattande enhetliga regler för rätten att driva näring i vart och ett av de nordiska länderna. I förslaget om organisationen av nordiskt handelspolitiskt samarbete, som väckts av bl. a. herr Kellgren och fru Segerstedt Wiberg, hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att omforma Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet till ett permanent heltidsarbetande samarbetsorgan med uppgift att under Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete arbeta för att få till stånd ett gemensamt handelspolitiskt uppträdande samt att effektivt stärka de nordiska ländernas konkurrensförmåga i det internationella handelsutbytet. I förslaget om harmonisering av de yttre tullarna, som väckts av bl. a. fröken Andersson och herrar Ohlin och Sundin, hemställdes, att regeringarna måtte rekommenderas att skyndsamt utreda möjligheterna att harmonisera de nordiska ländernas tullsatser och upptaga underhandlingar rörande överenskommelser i detta avseende.

Med utgångspunkt i rådets rekommendation nr 25/1965 om nordiskt samarbete inom EFTA hade Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete uppdragit åt Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet att arbeta med punkt 2 i den nämnda rekommendation, vari regeringarna uppmanas »å fortsette bestrebelsene på å utvide det nordiske økonomiske samarbeid innen EFTA:s ramme». Under detta arbete hade samarbetsutskottet behandlat de spörsmål som berördes i de aktuella medlemsförslagen. Sedan samarbetsutskottet redovisat sitt arbete för ministerkommittén vid dennas möte i Stockholm den 16 december 1965, hade även ministrarna ingått på dessa frågor. Ministerkommittén fann därvid, att ett ställningstagande till ett vidgat nordiskt samarbete på de berörda områdena skulle underlättas, om

en samlad plan uppgjordes, vilken balanserar för och nackdelar för de olika länderna. Ministrarna hade emellertid inte kunnat enas om en utredning syftande till utarbetandet av en sådan plan. Enligt samarbetsministrarna borde med hänsyn härtill de politiska förutsättningarna för ett sådant vidgat samarbete på angivna områden belysas närmare vid rådets förestående session.

Ekonomiska utskottet ansåg sig för sin del icke kunna taga ställning till frågan om metoder för att stärka och utvidga det nordiska ekonomiska samarbetet, förrän förutsättningarna närmare klarlagts för en utvidgning av den ekonomiska integrationen i Norden. Utskottet föreslog därför att rådet — utan att slutbehandla medlemsförslagen — måtte rekommendera regeringarna att — under hänsynstagande till strävandena att nå fram till en europeisk marknad omfattande så många europeiska länder som möjligt — snarast klarlägga förutsättningarna för en samlad utbyggnad av det nordiska ekonomiska samarbetet beträffande den yttre tullnivån, jordbruks- och fiskeripolitiken, näringslagstiftningen, kapitalförsörjningen och handelspolitiken samt att vidare klarlägga, om denna utbyggnad av samarbetet kan ske på ett sådant sätt att fördelar och nackdelar balanserar för varje enskilt land. Under detta utredningsarbete skall man enligt rekommendationen bl. a. dels söka etablera en procedur, som säkrar en snabb och grundlig undersökning av konkreta fall, som ett nordiskt land kan komma att uppmärksamma i anledning av svårigheter föranledda av snedvridning av handeln, som har sin grund i olikheter i de nordiska ländernas tullsatser gentemot tredje land, dels igångsätta en undersökning av möjligheterna — med särskilt beaktande av ett vart nordiskt lands behov av kompletterande import — att vidtaga åtgärder för en ökning av den nordiska handeln med lantbruksvaror (inklusive frukt, grönsaker och bearbetade produkter) genom multilaterala eller bilaterala avtal samt igångsätta en undersökning av möjligheterna till ett nordiskt samarbete vid export av lantbruksvaror till tredje länder, dels undersöka möjligheterna att på grundval av multilaterala eller bilaterala avtal mellan de nordiska länderna genomföra en ytterligare liberalisering av handeln med fisk, dels ock att genomföra en undersökning av eventuella åtgärder för att åstadkomma bättre överensstämmelse beträffande konkurrensvillkor för de nordiska ländernas industrier på de områden, där behov föreligger av att komplettera det pågående EFTA-samarbetet.

Efter debatt antog rådet en dylik rekommendation (nr 26).

2. Liberalisering av kapitalrörelserna inom Norden m. m.

I regeringarnas meddelanden om rådets rekommendation nr 16/1964 angående liberalisering av kapitalrörelserna inom Norden hänvisades till den rapport i saken, som utarbetats av Nordiska ekonomiska samarbetsutskottets utskott för finansiella frågor. Av rapporten framgick bl. a. att OECD:s kapitalkod den 28 juli 1964 utvidgats så starkt, att medlemsländernas libe-

raliseringsförpliktelser omfattar alla de viktigaste av de vanligast förekommande kapitalrörelserna samt att kapitalkoden, vars regler gäller för Danmark, Island, Norge och Sverige och som även Finland söker efterleva, starkt begränsar möjligheterna för att skapa en samnordisk kapitalmarknad. Enligt rapporten förelåg för närvarande mycket begränsade möjligheter för en utbyggnad av det nordiska samarbetet på området.

Trots att det sålunda för närvarande förelåg små möjligheter att liberalisera kapitalrörelserna inom Norden, borde enligt utskottet regeringarna fortsätta att undersöka vilka möjligheter som kan finnas för en vidareutveckling av kapitalliberaliseringen såsom ett led i en utvidgning av det nordiska ekonomiska samarbetet.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 27/1965 angående upplåning på den internationella kapitalmarknaden framgick, att frågan var föremål för behandling i nordiska utskottet för finansiella frågor på uppdrag av Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet.

3. Skogstekniskt utvecklingsarbete

Före sessionen hade bl. a. herr Sundin väckt ett medlemsförslag om skogstekniskt utvecklingsarbete. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att pröva lämpligheten av gemensamt stöd åt nordiskt skogstekniskt utvecklingsarbete efter i medlemsförslaget förordade riktlinjer. I likhet med såväl förslagsställarna som remissinstanserna ansåg utskottet, att det samarbete, som sedan länge bedrivits inom ramen för Nordiska skogsarbetsstudiernas råd (NSR) borde utvidgas samt att en dylik utvidgning borde möjliggöras genom statligt stöd till NSR. Medel borde enligt utskottets mening ställas till förfogande dels för forskarstipendier för forskningsobjekt av grundläggande karaktär och gemensamt intresse, dels för nordiska forskarkonferenser, dels för stipendier för möjliggörande av ett nordiskt forskarutbyte. Enligt utskottets mening borde ett vidgat samarbete på området enligt ovannämnda riktlinjer möjliggöras genom att regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige årligen beviljar NSR anslag. De enskilda ländernas bidrag, kunde, enligt utskottets mening, lämpligen beräknas utifrån deras innehav av produktiv skogsmark. Utskottet föreslog därför, att de nämnda regeringarna måtte rekommenderas att årligen bevilja medel till NSR för nordiskt skogstekniskt utvecklingsarbete. Rådet beslöt antaga en dylik rekommendation (nr 19).

4. Skattesamarbete

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 27/1964 angående harmonisering av huvudformerna för indirekt beskattning framgick, att omedelbara förutsättningar för ett införande inom alla de fem nordiska

länderna av system för indirekt beskattning av i rekommendationen ifrågasatt mervärdeskattetyper för närvarande ej syntes föreligga men att förhållandena kunde komma att påverkas av eventuella beslut på området inom andra grupper av stater, främst EEC-länderna. Genom den nära kontakt, som hålles mellan de nordiska ländernas regeringar, torde enligt meddelandena svårigheter ej föreligga att åstadkomma fortsatt gemensam information och diskussion om mervärdeskattefrågan.

Regeringarna hade även avgivit meddelanden om rekommendation nr 28/1964 om harmonisering av vissa skatter och avgifter. Enligt dessa hade en särskild nordisk kommitté med representanter för skattemyndigheterna i de nordiska länderna behandlat saken. Av kommitténs rapport framgick, att förutsättningarna för att uppnå några mer betydelsefulla resultat på området måste bedömas såsom begränsade.

Ekonomiska utskottet framhöll, att rådets presidium beslutat anordna en konferens i Köpenhamn den 25—26 april 1966 rörande skattepolitiska och skatterättsliga spørsmål av gemensamt nordiskt intresse i syfte att utvärdera möjligheterna för ett vidgat nordiskt samarbete på detta område. Vid konferensen skulle bl. a. behandlas frågan om harmonisering av den allmänna omsättningsavgiften (mervärdeskattefrågan) samt frågan om harmonisering av särskilda skatter och avgifter. Utskottet uttalade, att det hade för avsikt att vid ett senare sammanträde taga upp de aktuella frågorna till diskussion mot bakgrund av vad som framkommit vid skattekonferensen.

5. Atomenergisamarbete

Till ekonomiska utskottet hade hänvisats såväl berättelsen från Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor som ett i anledning av denna väckt tilläggsförslag om vidgat samarbete på atomenergiforskningens område. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att låta utarbeta en redogörelse för resultaten av det samarbete, som hittills har bedrivits mellan de nordiska atomenergikommissionerna och deras underorgan, för de planer som föreligger för detta samarbetes vidare utbyggnad samt för de besparingar och den ökade effektivitet, som kan uppnås vid en arbetsfördelning eller andra former för utvidgat samarbete mellan de nordiska länderna på detta område. I tilläggsförslaget framhölls bl. a., att i kontaktorganets årliga berättelser översiktliga upplysningar lämnas om det samarbete, som bl. a. på kontaktorganets föranstaltning bedrivs mellan de nationella atomenergiinstitutionerna och deras stationer, men att man av berättelserna ej kan skapa sig någon fullständig bild av samarbetets art eller av de möjligheter som kan föreligga för en vidare utveckling av detta, lika litet som man kan bedöma om det genom ett utvidgat nordiskt samarbete och en mer genomförd arbetsfördelning kan uppnås större resultat av de mycket stora anslag som används till atomenergiforskning.

Utskottet ansåg, att det bl. a. med hänsyn till den snabba utvecklingen

på atomenergiområdet vore värdefullt att erhålla en utförlig redogörelse av det slag som ifrågasattes i tilläggsförslaget. Utskottet hemställde därför, att rådet måtte antaga en rekommendation av den föreslagna lydelsen. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 31).

6. Tulladministrativt samarbete

Rekommendationen nr 31/1965 angående beslutande organ för tulltek-niska frågor har enligt regeringarnas meddelanden behandlats av Nordiska tulladministrativa rådet. De centrala tulladministrationerna i de nordiska länderna har enligt detta råd för närvarande en normgivande kompetens av mycket varierande innehåll och räckvidd. Då den ifrågasatta beslutanderätten måste utövas inom ramen för den kompetens, som enligt gällande lagar och författningar i de olika nordiska länderna tillkommer alla de centrala tulladministrationerna, skulle denna minsta gemensamma nämnare för närvarande giva rådet tämligen obetydliga befogenheter. Enligt tulladministrativa rådets mening skulle den ifrågasatta beslutanderätten därför för närvarande inte mer påtagligt främja effektiviteten i det nordiska tullsamarbetet. Regeringarna ansåg därför att det inte fanns anledning att nu närmare pröva frågan. På utskottets förslag beslöt rådet betrakta rekommendation nr 31/1965 såsom för dess del slutbehandlad.

7. Samarbete beträffande utrikestjänsten m. m.

Berättelsen om samarbete beträffande utrikestjänsten utvisar, att frågan om ett vidgat samarbete mellan utrikesförvaltningarna diskuterats av såväl utrikesministrarna som av administrationscheferna vid utrikesministerierna. De senare hade beslutat instruera utrikesrepresentationerna om att utnyttja alla förefintliga möjligheter till ett praktiskt nordiskt samarbete samt enats om ett antal områden, där möjligheter förefinnes att etablera ett nordiskt samarbete beträffande konkreta arbetsuppgifter. Vad gäller det konsulära samarbetet utarbetas för närvarande instruktioner från de nordiska utrikesministerierna till representationerna.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 23/1963 angående utbildning av deltagare i internationellt samarbete framgick, att frågan ännu inte var färdigutredd i alla de nordiska länderna men att det rådde stark skepsis gentemot förslaget. Enligt utskottets mening syntes det under dylika omständigheter för närvarande vara föga ändamålsenligt att fortsätta arbetet med saken. På utskottets förslag beslöt rådet därför att betrakta rekommendationen såsom för dess del slutbehandlad.

Regeringarna upplyste i meddelandena om rekommendation nr 3/1961 angående samordning av hjälpen till utvecklingsländerna att arbetet med det gemensamma nordiska projektet i Tanzania väntades vara fullt utbyggt under loppet av år 1967 samt att planläggningen beträffande ett nytt samnordiskt projekt i samma land påbörjats.

8. Konsultationsregeln i Helsingforsavtalet

Till ekonomiska utskottet hade hänvisats ett av bl. a. herr Hernelius och fru Segerstedt Wiberg väckt medlemsförslag avseende konsultationsregeln i Helsingforsavtalet. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera regeringarna att föranstalta om att artikel 30 i Helsingforsöverenskommelsen erhöll följande lydelse: »De fördragsslutande parterna skola i de fall detta är möjligt och lämpligt rådgöra med varandra i frågor av gemensamt intresse, som behandlas i internationella organisationer och vid internationella konferenser.» I medlemsförslaget framhölls, att då Helsingforsöverenskommelsen fick sin slutgiltiga gestaltning några artiklar gavs förpliktande form såsom »skall»-satser, medan andra fick rekommendationens form såsom »bör»-satser. Under förarbetet med avtalet förekom önskingar om att konsultationsbestämmelsen i artikel 30 skulle givas en förpliktande formulering; av försiktighetsskäl fick regeln 1962 dock karaktären av en rekommendation. Förslagsställarna ansåg, att den senare tidens erfarenhet pekade i den riktningen att en förändring av bestämmelsen måste ifrågasättas.

Utskottet underströk angelägenheten av att de nordiska länderna i största möjliga utsträckning följer praxis att rådgöra med varandra i frågor av gemensamt intresse före och under internationella konferenser. Utskottet ansåg det nödvändigt att understryka betydelsen av att tillräcklig hänsyn tas till artikel 30 i Helsingforsavtalet så att artikelns syfte uppnås. Utskottet ansåg emellertid inte, att den föreslagna ändringen av artikeln skulle medföra den förstärkning av konsultationsprincipen som medlemsförslaget åsyftade. Den föreslagna ändringen ansågs därför inte behövlig. På utskottets förslag beslöt rådet icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

9. Stöd till föreningarna Norden

I ett av presidiets medlemmar, däribland herr Ohlin, väckt medlemsförslag om stöd till föreningarna Norden hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att lämna Föreningarna Nordens förbund och dess nationella delföreningar ökat stöd i deras ur samarbetsynpunkt viktiga arbete för nordisk upplysning. I förslaget framhölls bl. a., att den opinionsbildande verksamhet, som föreningarna Norden bedriver, är omistlig såväl för rådets eget arbete som för hela det nordiska samarbetets utveckling. Enligt förslagsställarna tedde det sig därför naturligt att staterna, i den mån de ser ett nordiskt samarbete som ett väsentligt led i sin politik, också stöder föreningarna Norden i deras arbete. Det fanns enligt förslaget ej anledning för Nordiska rådet att gå närmare in på hur föreningarna Norden och deras förbund bäst borde stödjas av det allmänna. Däremot borde det te sig naturligt för rådet att giva klart uttryck för sin allmänna mening att föreningarnas verksamhet är betydelsefull för det nordiska arbetet och från de synpunkter, som rådet har att företräda, är förtjänt även av det allmännas stöd i den form som i varje särskilt fall är lämpligt.

Ekonomiska utskottet delade förslagsställarnas uppfattning att föreningarna Nordens verksamhet är av största betydelse för utvecklingen av det nordiska samarbetet. Utskottet hemställde, att rådet måtte rekommendera regeringarna att lämna Föreningarna Nordens förbund och dess nationella delföreningar ökat stöd i deras ur samarbetssynpunkt viktiga arbete för nordisk upplysning. Rådet antog en sådan rekommendation (nr 30).

10. Övriga saker

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om utredning angående bibehållande av Norden som kärnvapenfritt område. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att tillsätta en samnordisk kommitté för att utreda genom vilka åtgärder och garantier det nuvarande kärnvapenfria tillståndet i Norden kunde göras permanent.

Utskottet framhöll, att rådet vid både nionde och tolfte sessionerna haft att behandla medlemsförslag om upprättande av en atomvapenfri zon i Norden, vilka förslag till sitt innehåll nära anslutit sig till det aktuella medlemsförslaget. Ekonomiska utskottet uttalade med anledning av förslaget till nionde sessionen, att det visserligen i och för sig ej låge utom rådets kompetens att behandla medlemsförslag av denna karaktär men att rådet likväl borde fortsätta hittillsvarande praxis att icke behandla utrikespolitiska problem, som har förbindelse med säkerhets- och militärpolitiska frågor. Ett liknande uttalande gjordes av utskottet vid tolfte sessionen. Den omständigheten att förevarande medlemsförslag gick ut på tillsättande av en nordisk kommitté ansåg utskottet inte föranleda avsteg från tidigare praxis som tillämpats vid behandling av dessa frågor. Utskottet erinrade vidare om att de nordiska ländernas utrikesministrar normalt håller möten två gånger om året, varvid frågor av här ifrågavarande art i mån av behov kan tagas upp till behandling. Utskottet föreslog därför, att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Däremot reserverade sig en medlem av utskottet, som önskade att rådet skulle antaga en rekommendation i enlighet med medlemsförslaget. Rådet förkastade rekommendationsförslaget med 53 röster mot 7 ja-röster. Samtliga svenska medlemmar röstade nej. Rådet beslöt härefter att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som fördes på grundval av rapporten om framsteg i nordiskt samarbete under 1965 och presidiets rapport om dess verksamhet, deltog vid årets session 33 olika talare med sammanlagt 48 inlägg. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten, som pågick under sessionens båda första dagar, statsminister Erlander samt statsrådet Lange.

Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Birger Andersson, Cassel och Ohlin.

Såsom under de senaste råds-sessionerna kan sägas ha blivit tradition kom en stor del av årets generaldebatt att ägnas åt de ekonomiska samarbetsfrågorna och då närmast frågan om en samfällid lösning av i rådet anhängiga medlemsförslag om rättslig likställighet för nordiska medborgare i fråga om yrkesfiske, om gemensam jordbrukspolitik, om likartad nordisk näringslagstiftning, om organisationen av nordiskt handelspolitiskt samarbete samt om harmonisering av de yttre tullarna. Bland annat berördes denna fråga av statsrådet Lange och herr Ohlin.

Flera talare kom in på frågan om resultaten av Nordiska rådets arbete och rådets ställning i det nordiska samarbetet. Dessa frågor diskuterades bl. a. av statsminister Erlander och herrar Birger Andersson och Cassel.

IV. Val m. m.

Till medlemmar i redaktionskommittén för Nordisk Kontakt omvaldes bl. a. herr Birger Andersson och fru Segerstedt Wiberg. Till revisorer för tidskriften omvaldes herr Cassel och nyvaldes herr Lassinantti; till revisorssuppleant nyvaldes herr Sundin.

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Helsingfors 1967 vid tidpunkt som senare kommer att fastställas av presidiet.

Vid en ceremoni den 30 januari 1966 utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1966 till den svenska författaren Gunnar Ekelöf, vilken dock var frånvarande.

**Förteckning över de vid Nordiska rådets fjortonde session i Köpenhamn
antagna rekommendationerna**

- Rek. nr* 1. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna, att
1. utreda förutsättningarna för att utvidga den nordiska tentamentsgiltigheten att gälla alla härför lämpade studieområden,
 2. verka för att genom ett väl utbyggt stipendiesystem samt nödiga åtgärder på det studentsociala området underlätta de studerandes möjligheter att utnyttja de fördelar, den nordiska tentamentsgiltigheten erbjuder, samt
 3. vidtaga åtgärder i syfte att sprida kännedom bland studenterna i Norden om de möjligheter att förlägga studierna till annat nordiskt land än hemlandet, som den nordiska tentamentsgiltigheten öppnar.
- Rek. nr* 2. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att skyndsamt åstadkomma ett effektivt samarbete mellan de nordiska länderna på vattenvårdens och vattenvårdsforskningens område.
- Rek. nr* 3. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att verkställa en utredning angående formerna för och omfattningen av ett nordiskt samarbete på elementarpartikelfysikens område.
- Rek. nr* 4. Nordisk Råd henstiller til regeringerne at undersøge hensigtsmæssigheden af og muligheden for at indrette et nordisk institut for komparativ ret.
- Rek. nr* 5. Nordisk Råd henstiller til regeringerne at lade foretage en rets-sociologisk undersøgelse af forsikrings virkninger på erstatningslovgivningen.
- Rek. nr* 6. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder i syfte att etablera ett effektivt nordiskt samarbete beträffande produktion och distribution av skolfilm och skol-TV-program.
- Rek. nr* 7. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna och formerna för ett nordiskt samarbete i fråga om utbyggnad av utbildningen på vuxenundervisningens område i radio och TV.
- Rek. nr* 8. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att anvisa erforderliga medel för samnordisk utlandsinformation, särskilt för genomförande av gemensamma företag, där snabba åtgärder är av behovet påkallade.
- Rek. nr* 9. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att snarast etablera ett samarbete om forskning i internationell politik, innefattande freds- och konfliktforskning, i enlighet med de förslag, som framlagts i betänkandet »Forskning af international politik» (NU 1965: 4).

- Rek. nr 10.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Norge og Sverige
- a) snarest muligt at bygge Graddis- og Umbukta-vejene og
 - b) at fremskynde den igangværende udredning af problemerne i forbindelse med bygning af en vej mellem Kiruna og Nordnorge mest muligt med henblik på, at der snarest kan træffes principbeslutning om bygning af denne mellemrigsvej.
- Rek. nr 11.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland, Norge och Sverige att utreda förutsättningarna för ett samarbete beträffande ambulanstjänsten inom Nordkalotten.
- Rek. nr 12.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att planlägga utbyggnaden av Nordiska hälsovårdshögskolan så att den erhåller nödiga lokala och personella resurser att fullgöra alla de viktiga utbildnings- och forskningsuppgifter inom hygienens och sjukhusväsendets område, som lämpligen bör läggas på nordisk nivå.
- Rek. nr 13.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at lade udforme ensartede regler med hensyn til beskatning af forskningsstipendia-ter ved nordiske institutioner eller andre forskningsinstitutioner på nordisk basis.
- Rek. nr 14.* Nordiska rådet rekommenderar
1. Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar att intensifiera det inledda samarbetet på det lokaliseringspolitiska området;
 2. Finlands, Norges och Sveriges regeringar att gemensamt kartlägga konkreta ekonomiska samarbetsmöjligheter inom Nordkalottområdet; samt
 3. Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar att föranstalta om forskning kring och en inventering av allmänna förutsättningar för en nordisk lokaliseringspolitik.
- Rek. nr 15.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne ved planlægningen af fælles institutioner i muligt omfang at følge de forslag, som er fremlagt i betænkningerne: Fællesinstitutioner i Norden (NU 1960: 2) og Personaleforhold ved fællesinstitutioner i Norden (NU 1964: 8).
- Rek. nr 16.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att undersöka möjligheterna för ett nordiskt sjukhusfysikersamarbete.
- Rek. nr 17.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i de nordiske lande at oprette et nordisk samarbejdsorgan for trafikikkerhedsforskning.
- Rek. nr 18.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i de nordiske lande at oprette et nordisk samarbejdsudvalg for transportøkonomisk forskning.
- Rek. nr 19.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att årligen bevilja medel till Nordiska skogsarbetsstudiernas råd (NSR) för nordiskt skogstekniskt utvecklingsarbete.
- Rek. nr 20.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att gemensamt utreda förutsättningarna och formerna för statligt stöd åt såväl till Norden som till de nordiska ländernas främsta exportmarknader i utlandet förlagda strävanden att bibehålla och

- ytterligere befæsta de nordiska ländernas starka ställning på formgivningens område.
- Rek. nr 21.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att ingå en överenskommelse om gemensamma principer för läkares vinnande av specialistkompetens inom olika medicinska specialiteter.
- Rek. nr 22.* Nordiska rådet hemställer hos regeringarna att utreda förutsättningarna för en enhetlig nordisk utlänningslagstiftning och en samstämmig nordisk utlänningspolitik.
- Rek. nr 23.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at indgå en overenskomst om en fælles minimumsværdigrænse for de rejsendes adgang til told- og afgiftsfrit at indføre varer.
- Rek. nr 24.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne
1. at indføre ensartede bestemmelser vedrørende rejsendes adgang til toldfri indførsel af spiritus og tobak,
 2. at fastsætte disse bestemmelser så enkle og liberale, at en fortsat udvikling af den egentlige rejsetrafik mellem de nordiske lande ikke hindres, og
 3. at forelægge spørgsmålet for Nordisk Råd inden nye regler sættes i kraft.
- Rek. nr 25.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att ingå en nordisk överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för farmaceuter på grundval av föreliggande förslag till överenskommelse i ämnet.
- Rek. nr 26.* Nordisk Råd rekommanderer regjeringene å klarlegge snarest — under hensyntagen til bestrebelsene for å nå fram til et europeisk marked omfattende flest mulig av de europeiske land — forutsetningene for en samlet utbygging av det nordiske økonomiske samarbeid vedrørende det ytre tollnivå, jordbruks- og fiskeripolitikken, næringslovgivningen, kapitaltilførslene og handelspolitikken, samt å klarlegge om denne utbygging av samarbeidet kan skje på en slik måte at fordeler og ulemper balanserer for hvert enkelt land. Herunder skal man bl. a.
1. søke etablert en prosedyre, som sikrer hurtig og grundig undersøkelse av de konkrete saker et nordisk land måtte reise i anledning av vanskeligheter som kan oppstå på grunn av forvridding av handelen, som skyldes forskjell i de nordiske lands tollsatser overfor tredjeland,
 2. iverksette en undersøkelse av mulighetene for — særlig under hensyntagen til de nordiske lands suppleringsbehov — å gjennomføre foranstaltninger til en økning av den nordiske handelen med landbruksvarer, (inkludert frukt, grønnsaker, og bearbejdede produkter) på grunnlag av multilaterale eller bilaterale avtaler, samt iverksette en undersøkelse av mulighetene for et nordisk samarbeid om eksport av landbruksvarer til tredjeland,
 3. undersøke mulighetene for gjennom multilaterale eller bilaterale avtaler mellom de nordiske land å gjennomføre en ytterligere liberalisering av handelen med fisk,
 4. gjennomføre en undersøkelse av mulighetene for å ta skritt til å etablere mer like konkurransevilkår for de nordiske

lands industrier på de områden hvor det måtte være behov for å supplere det pågående EFTA-samarbeid.

- Rek. nr 27.* Nordisk Råd henstiller til regjeringerne i Danmark og Sverige at indpasse planlægningen af lokale flyvepladser inden for Øresunds-området i den generelle plan for ordningen af den civile flyvetrafik inden for området, som de nordiske lande i overensstemmelse med rekommandation nr. 34/1965 skulle udarbejde i fællesskab.
- Rek. nr 28.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna, att
1. snarast möjligt och senast den 1 januari 1967 höja den nordiska kulturfondens medel till sammanlagt 3 miljoner danska kronor och
 2. i skyndsam ordning och i samråd med Nordiska rådet utarbeta en permanent förvaltningsordning för fonden.
- Rek. nr 29.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne gennem en undersøgelse af de praktiske og økonomiske problemer at udrede forudsætningerne for indgåelse af en konvention, som omfatter alle de nordiske sprog, og hvorefter enhver nordisk borger har ret til uden særlige omkostninger at anvende det nordiske sprog, som han anser for sig eget, ved henvendelse til domstol eller anden offentlig myndighed i Norden, forudsat at han har vanskelighed ved at bruge myndighedens eget sprog.
- Rek. nr 30.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att lämna Föreningarna Nordens förbund och dess nationella delföreningar ökat stöd i deras ur samarbetssynpunkt viktiga arbete för nordisk upplysning.
- Rek. nr 31.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att låta utarbeta en redogörelse för resultaten av det samarbete, som hittills har bedrivits mellan de nordiska atomenergikommissionerna och deras underorgan, för de planer som föreligger för detta samarbetes vidare utbyggnad samt för de besparingar eller den ökade effektivitet, som kan uppnås vid en arbetsfördelning eller andra former för utvidgat samarbete mellan de nordiska länderna på detta område.